

«КазТрансОйл» АҚ

Жеке қаржы есептілігінің нысандары
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2010 жылғы 20 тамыздағы
№ 422 бұйрығына сәйкес дайындалған

*2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
тәуелсіз аудиторлар есебімен*

МАЗМУНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Жеке каржылық есептіліктің нысандары

Жеке бухгалтерлік баланс (№ 1 нысан)	1-2
Пайда мен заладар туралы жеке есеп (№ 2 нысан)	3-4
Акшалай каражат козғалысы туралы жеке есеп (жанама әдіс) (№ 3 нысан)	5-6
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп (№ 4 нысан)	7-10
Жеке каржылық есептіліктің нысандарына түсіндірмे жазба (№ 5 нысан)	11-56

Тәуелсіз аудиторлар есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ акционерлеріне

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі мәтін бойынша «Компания») ұсынылып отырған есептіліктің жекелеген нысандарына 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнге аяқталған жыл үшін аудит жасадық, олар 1, 2, 3, 4-нысандарды және түсіндірме жазбаны (бұдан әрі мәтін бойынша «есептіліктің жекелеген нысандары») қамтиды. Есептіліктің жекелеген нысандарын басшылық Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бүйріғына сәйкес дайындаған.

Есептіліктің жекелеген нысандарын дайындау үшін басшылықтың жауапкершілігі

Компания басшылығы Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бүйріғына сәйкес есептіліктің жекелеген нысандарының дайындалуы және дұрыс ұсынылуы үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірі бойынша шынайы емес іс-әрекеттің немесе қателіктің салдарынан елеулі бұрмалануы жоқ есептіліктің жекелеген нысандарының дайындалуын қамтамасыз ету үшін басшылықтың пікірі бойынша қажетті ішкі бақылау рәсімдері үшін жауапты болады.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндеттіміз жасалған аудит негізінде есептіліктің жекелеген нысандарының деректері туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біз этикалық нормаларды сақтауымызды және есептіліктің жекелеген нысандарының елеулі бұрмалануы жоқ екендігіне жеткілікті түрде сенімді болып аудитті жоспарлауды және өткізуді талап етеді.

Аудит есептіліктің жекелеген нысандарында ұсынылып отырған сомаларға және ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдерді алуға бағытталған рәсімдерді орындауды қамтиды. Рәсімдерді таңдау шынайы емес іс-әрекеттің немесе қателіктің салдарынан есептіліктің жекелеген нысандарының елеулі бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда аудитордың пікіріне негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тімділігі туралы пікір білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажетті аудит рәсімдерін айқындау үшін есептіліктің жекелеген нысандарының дайындалуына және шынайы ұсынылуына қатысты ішкі бақылау қырларын қарайды. Аудит басшылық таңдаған есеп жүргізу саясатының орындылығын және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас алғанда есептіліктің жекелеген нысандарының жалпы ұсынылуын да бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және тиісінше деп есептейміз.

Пікір

Біздің пікірімізше, есептіліктің жекелеген нысандары Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бүйріғына сәйкес барлық елеулі қырында 2013 жылғы 31 желтоқсандағы «ҚазТрансОйл» АҚ-ның қаржы жағдайын, сондай-ақ көрсетілген қунге аяқталған жыл үшін олардың қаржылық қорытындыларын және ақша қаражатының қозғалысын шынайы көрсетеді.

Есепке алу негізі

Біз өз пікірімізді өзгертуей, назарларыңызды есептіліктің жекелеген нысандары Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2010 жылғы 20 тамыздағы №422 бүйріғы талаптарын орындауда Компанияға көмек көрсету үшін дайындалуы фактісіне назар аударамыз. Нәтижесінде есептіліктің жекелеген нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Өзге де қырлары

Компания Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХКЕС) сәйкес 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бөлек жекелеген қаржы есептілігінің жеке жынтығын дайындады, ол бойынша біз Компания акционерлеріне арналған және 2014 жылғы 25 ақпранда мерзімделген жеке аудиторлық есеп дайындал шығардық.

Ernst & Young LLP

Айсұлу Нарбаева
Аудитор

Аудитордың 1994 жылғы 21 қазандағы № 0000137 біліктілік куәлігі

2014 жылғы 25 ақпан

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-ның
Бас директоры

Қазақстан Республикасының Қаржы Министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде берген Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензияның сериясы МФЮ-2 № 0000003

ЖЕКЕ БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС

№ 1 нысан

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Үйымның атапуы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Қайта үйимдастыру туралы мәлімет: жок

Үйым қызметінің түрі: жалпы пайдаланудагы құбыр көлігіҮйымдық-құқыктық нысан: Акционерлік қоғам

Есептілік нысаны: шоғырландырылмаған

Қызметкерлердің орташа жылдық саны: 7.677 адам

Кәсіпкерлік субъектісі: ірі

Үйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер:			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	24.398.342	18.132.360
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	—	—
Тұынды қаржы құралдары	012	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	—	—
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	—	—
Әзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	83.112.238	53.084.676
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	4.130.038	2.053.351
Ағымдағы табыс салығы	017	—	1.580.002
Корлар	018	1.681.832	1.879.555
Әзге де қысқа мерзімді активтер	019	5.482.438	4.828.428
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010 жолдан 019 жолды қоса алғанда сомасы)	100	118.804.888	81.558.372
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	32.138	29.299
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	—	—
Тұынды қаржы құралдары	111	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	—	—
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	—	—
Әзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	576.541	—
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	—	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	—	—
Инвестициялық мүлік	117	—	—
Негізгі құралдар	118	364.998.307	335.980.903
Биологиялық активтер	119	—	—
Барлау және бағалау активтері	120	—	—
Материалдық емес активтер	121	1.170.444	1.298.765
Кейінге қалдышылған салықтық активтер	122	—	—
Әзге де ұзақ мерзімді активтер	123	41.502.089	36.090.261
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110 жолдан 123 жолды қоса алғанда сомасы)	200	408.247.381	373.369.929
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		527.084.407	454.957.600

ЖЕКЕ БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС (жалғасы)

№ 1 нысан

мын тәнгे

Капитал және міндеттемелер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	—	—
Туынды қаржы құралдары	211	—	—
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	212	—	—
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	10.939.939	6.545.665
Қысқа мерзімді резервтер	214	363.642	417.291
Табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелер	215	680.117	—
Қызметкерлерге сыйақылар	216	7.221.317	2.682.879
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	27.120.375	25.513.785
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210 жолдан 217 жолды қоса алғанда сомасы)	300	46.325.390	35.159.620
Сатыға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	—	—
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	—	—
Туынды қаржы құралдары	311	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	312	—	199.654
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	—	—
Ұзақ мерзімді резервтер	314	26.010.718	22.093.300
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	315	38.732.066	36.501.154
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	260.305	572.670
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310 жолдан 316 жолды қоса алғанда сомасы)	400	65.003.089	59.366.778
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	—	—
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	—	—
Резервтер	413	137.915.254	117.176.318
Бөлінбекен пайда (өтелмеген залал)	414	215.903.107	181.317.317
Негізгі үйімнің меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410 жолдан 414 жолды қоса алғанда сомасы)	420	415.755.928	360.431.202
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	—	—
Барлығы капитал (420 жол +/- 421 жол)	500	415.755.928	360.431.202
Баланс (300 жол +301 жол + 400 жол + 500 жол)		527.084.407	454.957.600

Бас директор

K.M. Кабылдин

Бас бухгалтер

A.C. Ахмедина

11-56 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескерткелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын белгі болып табылады.

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

№ 2 нысан

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мың теңге

Көрсеткіштер атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	168.214.901	123.931.842
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	(94.404.328)	(83.711.982)
Жалпы пайда (010 жол – 011 жол)	012	73.810.573	40.219.860
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	(9.190.686)	(9.323.465)
Өзге шығыстар	015	(10.952.342)	(1.382.843)
Өзге кірістер	016	7.863.189	1.780.852
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012 жолдан 016 жолды қоса алғанда)	020	61.530.734	31.294.404
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	4.880.008	2.310.089
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	(1.374.236)	(826.017)
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан үйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) үйымның үлесі	023	–	–
Өзге де операциялық емес кірістер	024	43.860	–
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	–	(181.280)
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	100	65.080.366	32.597.196
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	(13.063.819)	(7.262.245)
Салық салынғаннан кейін жалғасатын қызметтөн түсетін пайда (залал) (100 жол – 101 жол)	200	52.016.547	25.334.951
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтөн түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200 жол + 201 жол):	300	52.016.547	25.334.951
негізгі үйымның меншік иелері		52.016.547	25.334.951
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)

№ 2 нысан

мын тенге

Көрсеткіштер атаяу	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Өзге де жиынтық пайда (410 жолдан 420 жолды қоса алғанда сомасы):	400	32.155.849	19.169.987
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды қайта бағалау	410	41.486.811	23.962.483
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастың ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (запалындағы) улесі	412	-	-
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (запал)	413	(1.292.000)	-
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы ставкасын өзгерту тиімділігі	414	-	-
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	-	-
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық аїйрма	416	-	-
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	-	-
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	-	-
Пайда (запал) құрамында кері сыныптау кезіндегі тузету	419	-	-
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық тиімділігі	420	(8.038.962)	(4.792.496)
Жалпы жиынтық пайда (300 жол + 400 жол)	500	84.172.396	44.504.938
Мыналарға жатқызылтын жалпы жиынтық пайда:			
негізгі ұйымның меншік иелері		84.172.396	44.504.938
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға пайда:	600	135	66
оның ішінде:		-	-
Акцияға арналған базалық пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		135	66
тоқтатылған қызметтен		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		-	-
тоқтатылған қызметтен		-	-

Бас директор

K.M. Қабылдин
K.M. Qabildin

Бас бухгалтер

A.C. Ахмедина
A.C. Ahmedina

11-56 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің
ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

**АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(жанама әдіс)**

№ 3 нысан

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мын тенге

Көрсеткіштер атаяу	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
1. Операциялық қызметтөн түсетін ақша қарожатының қозғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залап)	010	65.080.366	32.597.196
Негізгі құралдар пен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	38.927.963	26.951.051
Гудвилдың құнсыздануы	012	—	—
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	56.405	94.064
Сатуға арналған шығындарды шегерепе отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе кететін топтың) құнын есептен шығару	014	—	—
Негізгі құралдарды шегеруден түскен залап (пайда)	015	148.897	51.950
Инвестициялық мүлікten түскен залап (пайда)	016	—	—
Қарызды алдын ала өтеуден түскен залап (пайда)	017	—	—
Пайда мен залап туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен түскен залап (пайда)	018	—	—
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	(3.505.772)	(1.484.072)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	—	—
Үлес құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	—	—
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	—	—
Іске асырылмаған он (теріс) бағамдық айырма	023	84.052	(37.200)
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдастың үйымдар мен бірлескен қызметтің пайдада үйымдастыру үлесі	024	—	—
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге сенімсіз операциялық түзетулері	025	902.947	879.641
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	030	36.614.492	26.455.434

11-56 бет аралығындагы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын белгі болып табылады.

10

АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жанама әдіс) (жалғасы)

№ 3 нысан

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мың теңге

Көрсеткіштер атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
Кордагы өзгерістер	031	233.462	135.177
Резервтің өзгерістері	032	(495.249)	(506.961)
Сауда және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(1.956.808)	560.467
Сауда және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	(299.243)	29.824
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(864.139)	1.459.298
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	5.959.783	4.542.272
Операциялық активтер мен міндеттемелер қозғалысының жиыны, барлығы (+/- 031 жолдан 036 жолға дейін)	040	2.577.806	6.220.077
Төленген сыйақылар	041	2.356.479	2.662.203
Төленген табыс салығы	042	(16.256.328)	(7.429.826)
Операциялық қызметтөн түскен ақша қаражатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	100	90.372.815	60.505.084
2. Инвестициялық қызметтөн түскен ақша қаражатының қозғалысы	200	(55.259.163)	(29.800.386)
3. Қаржылық қызметтөн түскен ақша қаражатының қозғалысы	300	(28.847.670)	(32.405.694)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	400	-	-
5. Ақша қаражатының артуы +/- азауы (100 жол +/- 200 жол +/- 300 жол)	500	6.265.982	(1.700.996)
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	600	18.132.360	19.833.356
7. Есепті кезеңнің аяғына ақша қаражаты мен олардың баламалары	700	24.398.342	18.132.360

Бас директор

K.M. Кабылдин
K.M. Kabyldin

Бас бухгалтер

А.С. Ахмедина
A.C. Ahmedina

КАПИТАЛДАРЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2013 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың тенге

	Аналық үйымның капиталы							
	Жол коды	Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмисс-сиялық кіріс	Сатып алынған меншікті үлес курандары	Резервтер	Бөлінбegen пайды	Бақыламайтын меншік иелері үлесі	Капитал жынысы
Курауыштардың атасуы								
Алдағы жылдың 1 қантарына арналған сальдо	010	34.617.204	-	-	106.802.900	207.187.797	-	348.607.901
Есеп саясатындағы өзгеріс	011	-	-	-	-	-	-	-
Кайта есептеген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	34.617.204	-	-	106.802.900	207.187.797	-	348.607.901
Жалпы жынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол):	200	-	-	-	10.373.418	34.131.520	-	44.504.938
Бір жылданы пайда (запал)	210	-	-	-	-	25.334.951	-	25.334.951
Өзге де жынтық пайда, барлығы (221 ден 229 дейнің жолдар сомасы):	220	-	-	-	10.373.418	8.796.569	-	19.169.987
Оның ішінде:								
Негізгі құралдарды (салық тимділігін шегерे отырып) кайта бағалаудан түсетін өсім.	221	-	-	-	19.169.987	-	-	19.169.987
Негізгі құралдарды (салық тимділігін шегере отырып) кайта бағалаудан амортизацияны аудару	222	-	-	-	(8.796.569)	8.796.569	-	-
Сатуға арналған қолданы қаржы активтерін (салық тимділігін шегерे отырып) кайта бағалау	223	-	-	-	-	-	-	-
Улестік катысу өдісі болынша ескерілетін қауымдастыкан үйымдар мен брлескен қызметтің өзге де жынтық пайдаға (запалдан) үлесі	224	-	-	-	-	-	-	-
Зейнегаты міндеттемелері бойынша ақтуарлық пайда (запал)	225	-	-	-	-	-	-	-
Еншілес үйымдардың мерзімі кейінге калдырылған салығына арналған табыс салығының ставасындағы өзгерістердің тиімділігі	226	-	-	-	-	-	-	-
Ақса ағындарын (салық тимділігін шегере отырып) хеджирлеу	227	-	-	-	-	-	-	-
Шетел үйымдарына инвестициялар бойынша багамдық айырма	228	-	-	-	-	-	-	-
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	-	-	-	-	-	-	-

11-56 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескерткелер осы жеке каржылық есептілкітін
ақжыратылмайтын белгі болып табылады.

КАПИТАЛДАРЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жайласы)

№ 4 нысан

Мың тәңгес

Аналық үйлімның капиталы						Бақыламайтын меншік иелері Улесі	Капитал жиыны
	Жол коды	Жарғыптық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатылған меншікті улес құрапдары	Резервер	Бөлінбен пайда	(32.681.637)
Курауыштардың атаяу							
Меншік иелермен операциялар, барлығы (310 жолдан 318 жолдар сомасы):	300	27.320.363		-		(60.002.000)	-
оның ішінде:							
Кызметкерлere акциялармен сыйакы беру:	310	-		-		-	-
Меншік иелерінің жарнаптары	311	-		-		-	-
Жеке меншік улес құрапдарын (акцияларын) шыгару	312	27.320.363		-		-	27.320.363
Бизнесі біріктіруге байланысты улес құрапдарын шыгару	313	-		-		-	-
Айырбасталатын құрапдардың улестік құрамы (салық тиімділігін шыгарға отырып)	314	-		-		-	-
Дивидендтерді төлеу	315	-		-		(60.002.000)	(60.002.000)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де белулдер	316	-		-		-	-
Меншік иелермен өзге де операциялар	317	-		-		-	-
Бақылауды жогалтуға жеке соққайтын еншілес үйымдарда катысу Улесіне өзгерістер	318	-		-		-	-
Есепті жылдың 1 кандарына сальдо (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	61.937.567		-	117.176.318	181.317.317	360.431.202
Есептік саясаттағы өзгеріс	401	-		-	-	-	-
Кайта есептелең сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	61.937.567		-	117.176.318	181.317.317	360.431.202
Жалпы жынтық пайда, барлығы (610 жол + 620 жол):	600	-		-	20.738.936	63.433.460	84.172.396
Бір жылтық пайда (запал)	610	-		-	-	52.016.547	52.016.547
Өзге де жынтық пайда, барлығы (621 жолдан 629 жолды коса алғанда сомасы):	620	-		-	20.738.936	11.416.913	32.155.849
оның ішінде:							
Негізгі құрапдарды (салық тиімділігін шегерे отырып) кайта бағалағандайы өсім	621	-		-	33.189.449	-	33.189.449
Негізгі құрапдарды (салық тиімділігін шегерे аудару) кайта бағалағандайы амортизацияны Сатуға арналған колдаты каржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) кайта бағалау	622	-		-	(11.416.913)	11.416.913	-
	623	-		-	-	-	-

11-56 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертуелер осы жеке каржылық есептілкітін ажыратылмайтын белгі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 Нысан

Мын тәнде

Курауыштардын атапу	Жол коды	Аналық үйлімның капиталы				Бақыламайтын мәншік иелер	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмис-сиялық кіріс	Сатып алынған мәншікті улес құраДары	Резервер	Бөлінбен пайдада	
Улестік катысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдастан үймадар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) улесі	624	—	—	—	—	—	—
Зейнетакы міндеттемелері бойынша ақтуарлық пайда (залал)	625	—	—	—	(1.033.600)	—	(1.033.600)
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге калдырылған салығына арналған табыс салығының ставкасындағы өзгерістердің тимділігі	626	—	—	—	—	—	—
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегерे отырып) хеджирлеу	627	—	—	—	—	—	—
Шетел үймадарына инвестициялар бойынша бағамдық айрұма	628	—	—	—	—	—	—
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	—	—	—	—	—	—
Мәншік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолдан 718 жолдар сомалары)	700	—	—	—	—	(28.847.670)	—
оның ішінде:							
Кызыметкерлерге акциялармен сыйакы беру	710	—	—	—	—	—	—
оның ішінде:							
Кызыметкерлерге акциялармен сыйакы беру схемалары бойынша акциялар шығару		—	—	—	—	—	—
Кызыметкерлерге акциялармен сыйакы беру схемасынан катысты салықтық пайда		—	—	—	—	—	—
Мәншік иелерінің жарнапары	711	—	—	—	—	—	—
Жеке мәншік улес құраДарын (акцияларын) шығару	712	—	—	—	—	—	—
Бизнесі біріктіруге байланысты улес құраДарын шығару	713	—	—	—	—	—	—
Айрбаасталатын құраДардың улестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	714	—	—	—	—	—	—

11-56 бел аралығындағы есеп саясаты мен ескертулер осы жеке каржылық есептіліктің дәржератымайтын белгі болып табылады.

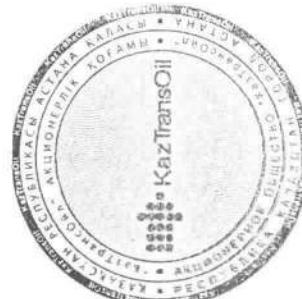
КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жадғасы)

№ 4 Нысан

Мың тәнге

Андық үйымның капиталы					
Курауыштардың атавы	Жол коды	Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып альынған меншікті Улес күралдары	Бөлінбegen пайды
Дивидендерді телу	715	-	-	-	(28 847 670)
Меншік иелернің пайдасына өзге де бағулар	716	-	-	-	-
Меншік иелермен өзге де операциялар	717	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға жеке соктайтын еншілес үйымдарда катысу Улесіне өзгерістер	718	-	-	-	-
Есепті жылдың 31 жетекшісінің арналған сальдо (500 жол + 600 жол + 700 жол)	800	61.937.567	-	137.915.254	215.903.107
					415.755.928

Бас директор
Бас бухгалтер

K.M. Қабылдин

A.S. Ахметина

11-56 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке каржылық есептілкінің ажыратылмайтын белгі болып табылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

№ 5 нысан

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ көлігі» үлттық компаниясы» ЖАҚ («МГК») Қазакстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазакстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «КазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «КазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «КазТрансОйл» ЖАҚ болып кайта тіркелді және кайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазакстан заңнамасының талаптарына сай «КазТрансОйл» ЖАҚ «КазТрансОйл» АҚ («Компания») болып кайта тіркелді.

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «КазМұнайГаз» Үлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ» немесе «Бас Компания») Компанияның ең ірі акционері болып табылады және ол Компанияға катысты бакылау үлесінен (90 пайыз). ҚМГ толығымен «Самұрық-Қазына» Үлттық әл-аукат коры» АҚ (Самұрық-Қазына) тұлғасында Үкіметке тиесілі.

2012 жылы Компания 1:10 мөлшерлестілікте акцияларды бөлшектеді, оның нәтижесінде жарияланған акциялардың саны 34.617.204-тен 346.172.040-ке дейін үлгайды, алайда жарғылық капиталдың көлемі өзгермегі (34.617.204 мың теңге). Осыдан соң, «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында Қазакстандық Қор Биржасында орналастыру мақсатында Компания жариялаған акциялардың санын 38.463.560 данага үлгайты (жалпы көлемі 384.635.600 данадан 10%). 2012 жылдың 25 желтоқсанында Қазакстандық Қор Биржасында «КазТрансОйл» АҚ акцияларына сауда ашылды. Нәтижесінде бір акция үшін 725 теңге бойынша 27.886.080 мың теңге көлемінде 38.463.559 жай акция сатылды (17-ескертпе).

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның мына еншілес үйымдарында және бірлесіп бакылайтын кәсіпорындарында инвестициялары бар:

	Тіркелу орны	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚҚ АҚ («МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС («ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» («BTL»)	Кипр*	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып қудо және сақтау, Батуми қ. теңіз кемежайын және мұнай қудо терминалын пайдалану	100%*	—*
«Batumi Capital Partners Limited» («BCPL»)	Кипр*	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып қудо және сақтау	—*	50%*
«Batumi Industrial Holdings Limited» («BIHL»)	Кипр*	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып қудо және сақтау, Батуми қ. теңіз кемежайын және мұнай қудо терминалын пайдалану	—*	100%*

* BCPL 2013 жылғы 11 желтоқсанга дейін BCPL 50%-ына тікелей иелік етті. Тиісінше Компания BIHL еншілес кәсіпорны арқылы 100% BCPL-ға тікелей және жанама иелік етті. 2013 жылғы 11 желтоқсанда BCPL және BIHL компаниялары тобын өздеріне тиесілі BTL компаниясына қосу арқылы оларды кайта құру аяқталды. BTL негізгі қызметін Грузияда орналасқан еншілес компаниялар жүзеге асырады.

Компанияның бас кенесі Қазакстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиалы), Павлодар (Шығыс филиалы) қалаларында, Алматы қаласында Ғылыми-техникалық орталық, Астана қаласында Ұжымдық пайдалану есептегу орталығы орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) және Украинада (Киев қаласы) өкілдік кенселері бар.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Компания Қазакстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.503 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 2.148 км суағызгалар желісі бар. Мұнымен катар, Компания басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сактауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Компанияның МұнайTac және КҚҚ бірлескен бакылаудағы кәсіпорындары Қазакстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Қенқияқ – Атырау, Қенқияқ – Құмқөл және Атасу – Алашанқай құбырларына иелік етеді. Компанияның BTL еншілес кәсіпорнына Батуми мұнай терминалы және негізгі қызметі мұнай құю және құргақ жүктөрін сактау және ауыстырып құю болып табылатын Батуми теңіз кемежайын басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист және тиісінше, Қазакстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігінің реттеу нысаны болып табылады (ТМРА). Бұл агенттік тарифті, сондай-ақ тарифтік мөлшерлемелерді есептеу әдіснамасын бекіту үшін жауапты, бұлардың негізінде Топ Қазакстан Республикасындағы кірістердің негізгі үлесін алады. Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал бағасын кайтаруга негізделеді. Қазакстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметтің реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың бағасынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке ала алмайды.

ТМРА 2012 жылғы 1 желтоқсаннан бастап Компанияның ішкі және экспорттық нарыктарға мұнай айдау тарифтерін өсірді: Ишкі нарыққа 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 1.303 тенgedен 1.954,5 тенгеге дейін өсті; экспортқа мұнай айдауға 1.000 км-ге мұнайдың 1 тоннасын тасымалдауға тариф 3.331 тенгеден 4.732,6 тенгеге дейін өсті.

Бұл жеке қаржылық есептілік 2014 жылғы 25 ақпанда Бас директордың және Бас бухгалтердің колдауымен бекітіліп шыгарылды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Бұл жеке қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (КЕХС) сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кенесі (КЕХС жөніндегі кенес) бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы жеке қаржылық есептілік мына баптарды: кайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдар мен әділ құны бойынша есептелетін қаржы активтерін қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған. Жеке қаржылық есептілік тенгемен берілген, ал барлық сома, басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мындыққа дейін дөңгеленіп алынған.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

3.1 Еншілес ұйымдарға инвестициялар

Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы жеке қаржылық есептілікте құнсызданудан шығындарды алып тастағанда өзіндік құн бойынша есепке алынады.

Әр есепті қүнге Компания еншілес ұйымдарға инвестицияның құнсыздану мүмкіншіліктерін бағалайды. Егер сондай белгі болса, Компания инвестиацияның өтелетін сомасын бағалайды. Инвестицияның өтелетін құны өткізімнен және пайдалану құннан шығындарды алып тастағанда әділ құннан ең үлкен болып табылады және әр жеке инвестицияға белгіленеді.

Егер, инвестиацияның құны оның өтелетін құнынан жоғары болса, инвестиацияның құны түсті деп есептеледі және өтелетін құнға дейін шығарылады. Пайдалану құнның бағалаған кезде болатын акша ағындары есептеу мөлшерлемесі бойынша, ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және инвестицияға лайық тәуекелдікті көрсететін салықты салғанға дейін есептеледі. Өткізімге жіберілетін шығындарды есептемегендеге, әділ құнды анықтау кезінде бағалаудың түрлі әдістері қолданылады. Бұл есептер, қолданылатын жағдайда, бағалау коэффициентерімен, нарықтағы еншілес компаниялар акцияларының еркін айналымдағы бағалар белгісімен немесе әділ құнның өзге де колжетімді көрсеткіштерімен құпталады.

Құнсызданудан болған залал құнсыздану болған мерзімдегі шығын деп саналады.

3.2 Бірлескен қызметке қатысу

Бірлескен кәсіпорындардағы инвестициялар осы жеке қаржылық есептілікте құнсызданудан шығындарды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады. 1-ескертпеде көрсетілгендей, Компания екі бірлескен кәсіпорынга қатысады: КҚҚ мен МұнайTac (12-ескертпе).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.3 Шетел валютасын қайта есептеу

Осы жеке қаржылық есептілік тенгемен берілген, ол қызмет ететін валюта және Компанияны таныстыратын валюта болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша ескеріледі.

Шетел валютасындағы монетарлық активтер мен міндettемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валютасты спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындастын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи күн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындастын кірістер мен шығыстар баптың әділ құнының (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылған әділ құнының өзгерісінен болған кірістер немесе шығыстар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған кірістерді немесе шығыстарды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан кор биржасында («ҚҚБ») белгіленген өлшенген орташа бағамдар Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

31 желтоқсанға ҚҚБ белгіленген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Тенгемен	2013 жыл	2012 жыл
АҚШ доллары	153,61	150,74
Ресей рублі	4,69	4,96
Евро	211,17	199,22

3.4 Активтер мен міндettемелерді айналымды /қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс / ұзак мерзімдіге жіктеу

Қаржылық жағдай туралы есептілікте Компания активтер мен айналымды /қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс / ұзак мерзімдіге жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе карапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату максатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға, немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндettемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, акша қаражатын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндetteme қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда максатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Компанияда есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндettемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Кейінге калдырылған салық активтері мен міндettемелері айналымнан тыс/ ұзак мерзімді активтер мен міндettемелер ретінде жіктеледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.5 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау қүніне нарық катысушылары арасында калыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді бери үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді бери жөніндегі мәміле мынадай болып етуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарыкта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлыш нарыкта.

Компания негізгі немесе неғұрлым қолайлыш нарыкка кол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық катысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық катысушылары өзінің озық мұдделерінде әрекет етеді.

Каржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жаксы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жаксы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарыктың басқа катысушысына сату нәтижесінде нарық катысушысының экономикалық пайдастын еселеу мүмкіндігін ескереді. Компания бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлыш және әділ құның бағалау үшін жеткілікті деректерге кол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны каржы есептілігінде бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-денгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыктағы бағалардың нарыктық белгіленуі бойынша (кандай да бір түзетулерсіз);
- 2-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құның бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарыкта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құның бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарыкта бақыланбайтын болып табылатын баға үлгісі.

Каржылық есептілікте кезеңдік негізде кайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) кайтадан талдай отырып Компания оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру кажеттілігін айқынтайтын.

Жылжымайтын мүлік объектілері сиякты маңызды активтерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үшін жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі. Бағалаушыларды таңдау конкурстық негізде жүргізіледі. Іріктеу өлшемі ретінде нарыктың білуі, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі колданылады.

Әр есепті кезеңге Компанияның есеп саясатына сәйкес кайта талдау және кайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Компания талдайды.

Осындай талдау аясында Компания соңғы бағалау кезінде колданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын акпаратты шарттармен және өзге де ақылға конымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Компания және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау максатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Компания басшылығы мен сыртқы бағалаушылар бағалау нәтижелерін Компанияның аудиторлық комитетіне және тәуелсіз аудиторларға кезең кезеңімен ұсынады, бұл бағалау кезінде колданылған негізгі жорамалдарды талқылауды болжайды. Әділ құн туралы акпаратты ашу максатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының колданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдардың әділ құның талдау және оны айқындау әдістері туралы косымша акпарат 4-ескертпеде көлтірілген.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.6 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Компания айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды егер олардың теңгерімдік күны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер және сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – теңгерімдік күннің және сатуға немесе бөлуге арналған шығындарды шегергендегі әділ күннің кішісі бойынша бағаланады. Бөлуге арналған шығындар бөлумен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және қаржы шығындарын және пайдага салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Объекттің сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі егер сату мүмкіндігі жоғары, ал активтер немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сакталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтау накты инеті болуы тиіс. Осындай ережелер шығу топтарына немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын активтерге қатысты да колданылады. Сатуға немесе бөлуге арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдак емес активтер өтелімге жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымдағы/қыска мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады:

- топ құрамдасы болып табылады, ол акша ағынын еселейтін бөлімшени (ААТБ) немесе топты (ААТБ) білдіреді;
- сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктеледі немесе оның шығуы осындай түрде болған;
- қызметтің ірі түрі болып табылады немесе ірі географиялық өнірді білдіреді..

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Қаржы есептілігіне барлық ескертпелер өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

3.7 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаган өндірістен баска) және қайта бағалау күнінен кейін танылған құнсызданудан болатын залалды олар болған ретте, шегергендегі әділ күны бойынша бағаланады. Компания өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың калдық күніна дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшылар тартады.

Қайта бағалау қайта бағаланған активтің әділ күны оның теңгерімдік күнінан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жеткілікті жиілікпен жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан күннің осуі өзге де жиынтық кіріс құрамына жатады және сондыктan капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің күннін алдыңғы қайта бағалау салдарынан болған және жиынтық кіріс туралы есепте бұрын танылған бөлігін қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда мен шығыннан танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік күны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапкы күны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбекен пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтелім активтің жалпы теңгерімдік күннің бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған күнніна дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде накты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.7 Негізгі құралдар (жалғасы)

Негізгі құралдардың құны жабдықтар боліктерін ауыстыру құнын және ұзак мерзімді құрылымы жобалары жағдайында, егер оларды капиталданыру өлшемдері орындалатын болса, қарыз жөніндегі шығындар. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Компания осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса, тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді кайта өндеду бойынша танылған резерв туралы бұдан әрі толық аппарат үшін 4, 10 және 18-ескерттелерге есепке алу пайымдарын, бағалау мәндерін және жол берушіліктерді қаранды.

Өтелім желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде мынадай түрде есептеледі:

	Жылдар
Фимараттар мен құрылым	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Компанияның Есеп саясатына сәйкес, технологиялық мұнай мен аяқталмаған құрылымы және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құраушыларын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмен жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және тенгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және өтелім әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай түзетіледі.

3.8 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Компания ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталданырылған шығындарды қоспағанда, капиталданырылмайды және тиісінше шығыс ол туындаған есепті кезең үшін жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтерді пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өtelім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіспен есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен бес жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептей кезең мен мерзімі кем дегендеге әр есепті кезеңнің аяғында кайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептей әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі.

Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтердің өтеліміне келетін шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың токтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану токтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.9 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті қүнге Компания активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындаиды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Компания активтің өтелетін құнын бағалау жүргізеді. Активтің немесе ААТБ өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз акша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды коспағанда өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе акша ағындарын тудыратын бөлімшениң тәнгерімдік құны оның өтелетін құндан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек акша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (если таковые имели место). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі колданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания құнсыздану сомасын Компанияның жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын осындай жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындаиды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Негұрлым ұзак кезеңдер үшін өсудің ұзак мерзімді каркыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды акша ағындарына катысты колданылады.

Созылатын қызметтер бойынша (корлардың құнсыздануын коса есептегендегі) құнсыздануынан болатын залалдар кайта бағалау өзге де жынтық кіріс құрамында танылған, бұрынғы кайта бағаланған негізгі құралдарды коспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жынтық кіріс есебінде танылады. Осы ретте құнсызданудан болатын залал да бұрын өткізілген кайта бағалау сомасы шегінде өзге де жынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті қүнге Компания бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жок екендігінің немесе қыскарғандығының белгілерін анықтайты. Егер мұнай белгі бар болса, Компания активтің өтелетін құнын немесе ААТБ есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін колданылған бағада өзгеріс болған жағдайдаған бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің тәнгерімдік құны оның өтелетін құндан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда тәнгерімдік құндан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, тәнгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив кайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды коспағанда, жынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнды қалпына келтіру қайта бағалаудан болған өсім ретінде есептеледі.

3.10 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін колда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар ретінде жіктеледі. Компания өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін коспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заннамамен немесе белгілі бір нарыкта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуі талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәміле ол жасалған қүнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған қүнге танылады.

Компанияның қаржы активтері акша қаражатты, банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешекті камтиды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.10 Қаржы активтері (жалғасы)

Кейінгі бағалау

Қаржы активтерінің кейінгі бағалауы олардың жіктелуіне байланысты болады

Қарыздар мен дебиторлық берешек

Қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындағының қаржы активін білдіреді, белсенді нарыкта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастанап, тиімді пайыздық мөлшерлемені колданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас белігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің колдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты шығыстар жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары құрамында және дебиторлық берешек болған кезде жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамында есептеледі.

Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелген немесе анықталған төлемдері және тіркелген өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Компания оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиация ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиация алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастанап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі колданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады. Өtelімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас белігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелімі пайда немесе залал туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты шығыстар пайда немесе залал туралы есепте қаржы шығындары құрамында есептеледі. Компанияның 2013 және 2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын салымдары болған.

Тануды доғару

Қаржы активі (немесе колданылу ретінде қарай – қаржы активінің белігі немесе осындай қаржы активтері тобының белігі) тануды доғарады, егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының колданылу мерзімі аяқталса;
- Компания өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық қолемде және «транзиттік» келісім бойынша айтартыктай кідіртусіз үшінші тарапка төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Компания активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, бірақ осы активке бакылауды берсе.

Егер Компания өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сактап қала алған-алмағанын және, егер сактап қала алған болса, онда қандай қолемде екендігін бағалайды. Егер Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, сондай-ақ активке бакылауды бермесе, жаңа актив Компания берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде танылады.

Бұл жағдайда Компания тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Компания сактаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.11 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Әрбір есептің күнгө Компания қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активтердің бастапкы танудан кейін болған бір немесе бірнеше оқигалардың нәтижесінде құнсыздандығының уәжді дәлелі болса («залал шегу жағдайының» болуы), олар қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынына сеніммен үміт күтерлік ықпал етсе, құнсызданды деп есептеледі. Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық кыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын етей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта үйымдастыру рәсімін жүргізу мүмкін болуын камтиды. Бұдан баска, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтер

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне көтүсті Компания алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинактай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Компания жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жок екендігін анықтаса, ол бұл активті кредит тәуекелінің осылай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына косады, ал сонаң соң бұл активтердің жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің тенгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапкы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі. Егер қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме айнымалы болса, мөлшерлеме құнсызданудан болған залалды бағалау үшін шегеру мөлшерлемесі пайыздың ағымдық тиімді мөлшерлемесін білдіреді.

Активтің тенгерімдік құны резерв шоғын колдану арқылы кемітіледі, ал залал сомасы жиынтық кіріс туралы есепті танылады. Төмендетілген тенгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті есептегу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін колданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Пайыздық кірістер қаржыландырудан болған кірістер құрамында жиынтық кіріс туралы есепті көрсетіледі. Қарыздар егер оларды болашакта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді камтамасыз ету іске асырылған не Компанияға берілген болса, тиісті резервтермен бірге тенгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздандығы танығаннан кейін болған әлдебір оқигадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы резерв шоғын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді. Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының кемуі ретінде танылады.

3.12 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, кредиттер және қарыз арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапкы тану кезінде жіктейді.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда (қарыздар мен кредиттер болған жағдайда) олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарыздарды, қаржылық кепілдік шарттарын камтиды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

3.12 Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Кредиттер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме колданыла отырып, өтелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану дөгарылғаннан кейін жиынтық кіріс туралы есепте, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме колданыла отырып өтелім есептелуіне карай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас боллігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар күрамында есептеледі.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме есепті құнға бар міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындарды аса үздік бағалау және жинақталған өтелімді шегерген міндеттемелердің танылған сомасы өлшемдерінің ең көбі бойынша бағаланады.

Тануды дөгару

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның колданылу мерзімі біткен болса, дөгарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды дөгару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың тенгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

3.13 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы есепте берілген таза сома казіргі кезде танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, тек сол кезде ғана, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізуіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

3.14 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және ҚҚҚЕ әдісі бойынша өткізудің таза құны. Құн қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы құйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Өткізудің таза құны өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығыстар мен өткізуге кеткен бағалау шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың болжамды бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

3.15 Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаты және олардың баламалары кассадағы накты ақшаны, талап еткенге дейінгі салымдарда тұрған қаражатты, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын баска да қыска мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.15 Ақша қаражаты және олардың баламалары (жалғасы)

Ақша қаражатының көзгалисы туралы есептің максаттары үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары өтмелеген банкілік овердрафтарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамага сай, ақша қаражатынан және қыска мерзімді салымдардан тұрады.

3.16 Резервтер

Егер Компанияның өткен окиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (занды немесе тәжірибеден шықкан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеменің сомасын сенімді бағалау мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтің бір бөлігінің немесе Жиынының өтемін алуды болжаса, мысалы, сактандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар, өтеуді шегеріп тастанап, жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша алдағы шығындарға қатысты резервтерді мойындайды. Құбырларды жою және жерді қайта өңдеудегі шығындар бойынша резервтер есептегі ақша ағындарын пайдалануды ескергендең міндеттемелерді реттеуге жіберілетін күтүдегі шығындардың дисконтталған құны бойынша есепке алынады және тиісті активтің бастапқы құнының болігі ретінде құпталады. Ақша ағыны Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконтуға әсері пайда болған сайын шығыстар шотына жатады және жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық шығыс деп танылады. Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша болжамды болашақ шығындар жыл сайын қайта карастырылады және қажеттік тұындағанда түзетіледі. Болжамды болашақ шығындарға немесе дисконтталудың колданыстағы мөлшерлемесіне түзетулер өсімнің не осы активке қатысты алдында танылған қайта бағалаудың құнын төмендеудің көлемін өзгертеді (4-ескертпе).

3.17 Қызметкерлерге сыйакы

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзак мерзімді сыйакы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемакы төлеуді, енбекке жарамсыздық, мерейтой және каза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемакы алу құқығы әдette қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемакыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу енбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнеткалық жоспарларды есептеу кезінде колданылатын әдіс бойынша қызметкердің енбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Жыл ішінде тұындаған актуарийлік пайда мен залал баска операциялық кірістер шығыстар құрамында көрсетіледі. Осы максат үшін актуарийлік пайда мен залал актуарийлік болжамдарға өзгерістердің әсерін де, актуарийлік болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмаларға байланысты бүрінгі тәжірибелін әсерін де камтиды. Баска өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бүрінгі қызметтер құнын және кадрлар қыскаруын немесе жасалған есеп айрысуларды коса алғанда ағымдағы кезенде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда колданылған аса елеулі болжам – бұл дисконт мөлшерлемесі мен қайтыс болуды болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін колданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконт өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Қайтыс болуды болжау сыйакы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін колданылады, ол соңан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Өзіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табис арқылы капитал құрамына тиісті соманы жатқыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Қайта бағалау нәтижелері кейінгі кезендерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)

3.17 Қызметкерлерге сыйакы (жалғасы)

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша нетто-міндettемелерге катысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания пайдада немесе залалда «Сатудың өзіндік құны», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығындар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша нетто-міндettемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, откен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Қызметкерлерге сыйакылар басқа ұзак мерзімді сыйакылар ретінде карастырылады. Осы сыйакылар бойынша күтіліп отырган шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетакылық жоспарларды есептеу кезінде колданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндettемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

Компанияның Директорлар кеңесі қызметкерлерге қыска мерзімді сыйакыларға катысты 2013 жылғы желтоқсанда жыл корытындылары бойынша сыйакы төлеу жөнінде шешім қабылдады. Есептелген сыйакыларды 2014 жылдың бірінші тоқсанында төлеу жоспарланып отыр.

3.18 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Компаниямен экономикалық пайда алу мүмкін деп бағаланса және егер түсім төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағаланылуы мүмкін болса, сол жағдайда түсім танылады. Түсім шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салыктар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйакылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Компания пайда алушы көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау максатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания агент ретінде болатын көліктік экспедиторлық шарттарын шегеріп салғанда, Компания барлық осындай шарт бойынша принципал ретінде әрекет етеді деген корытындыға келді. Түсімді тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер ұсыну

Тасымалдау және ауыстырып қю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді ұсыну

Басқа да қызметтерді ұсынудан алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны және сату үшін қолда бар деп жіктелген пайыздық каржы активтері бағаланатын барлық каржы құралы бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып танылады, ол күтіліп отырган болашақ төлемдері немесе каржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде акша каражаттың түсін немесе, егер бұл орынды болса, каржы активінің таза тенгерімдік құнына немесе міндettемеге дейін шамалы кезеңге дәл шегереді. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте каржылық кіріс ретінде көрсетіледі.

Дивидендер

Дивидендерден алынған кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады.

Клиенттерден алынған негізгі қурапдар

Алынған обьект актив анықтамасын қанағаттандыратынын Компания анықтайды, егер солай болса, алынған активті негізгі қурал деп таниды. Бастапқы тану кезінде обьект әділ құн бойынша бағаланады да Компанияның алдағы кездерге катысты міндettемелері болса немесе Компанияның мұндай міндettемелері болмаған жағдайда өзге де операциялық кірістер құрамына жатса тиісті сома алдағы кездегі кірістер ретінде саналады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.19 Салыктар

Пайдага ағымдағы салық

Салық активтері және ағымдағы кезең үшін пайдага ағымдағы салық бойынша міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл Қомпания өз қызметтің жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын Қазакстан Республикасында кабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей капиталда танылған баптарға жататын пайдага ағымдағы салық жиынтық кіріс туралы есепте емес, капитал құрамында танылады. Компания басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға көтүстік әртүрлі түсінілуі мүмкін, сейтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті қүнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың жаржылық есептілігі үшін тенгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды коспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесі біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдага да, салық салынатын пайдага немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдақсан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына көтүстік егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бакылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашакта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған карсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды коспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесі біріктіру салдарынан тумаган болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдага да, салық салынатын пайдага немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындасада;
- еншілес компанияларға, қауымдақсан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына көтүстік салық активтері таяу болашакта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәрежеға танылады, уақыт айырмашылықтары оған карсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің тенгерімдік құны әрбір есепті қүнге қайта каралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің Жиыны немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті қүнге қайта каралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті қүнге жағдай бойынша кабылданған немесе іс жүзінде кабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылды қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салыктар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында танылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.19 Салықтар (жалғасы)

Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органдына жататын болса, бір-біріне карама-карсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сату бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазакстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сату бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен есепке алуға жатады.

Тұсім, шығыстар мен активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған қосылған құн салығын салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, қосылған құн салығының сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда қосылған құн салығы тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше, есепті қүнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Компания қызметтінің ерекшелігіне карай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзак мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәнінде бағаланады және бар ААТБ бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

Салық органдары өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ жекелеген қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

3.20 Капитал

Жарғылық капитал

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жана акциялар шыгарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және егер олар есепті құнді қоса алғанда жарияланған жағдайдағанда есепті қүнге капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер есепті қүнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті құннен кейін, бірақ жеке қаржылық есептілік бекітілген қүнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, олар туралы акпарат есептілікте ашып жазылады.

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде көлтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2013 жылғы 1 қантарда қүшіне енген Стандарттарды қоспағанда, алдыңғы есепті жылды колданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Компания алғаш рет кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулерді қолданады. Оларға мыналар жатады:

- ҚЕХС(IAS) 1 «Басқа жиынтық кіріс бабын ұсыну» – ҚЕХС-қа түзету(IAS) 1;
- ҚЕХС (IAS) 19 «Қызметкерлерге сыйақы» (2011 жылы қайта қаралды) – ҚЕХС-қа түзету (IAS) 19;
- 7 ҚЕХС (IFRS) «Қаржы құралдары: Ақпарат беруге» – «Қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің өзара есептесуі» – ҚЕХС-қа түзету (IFRS) 7;
- ҚЕХС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржы есептілігі» және ҚЕХС (IAS) 27 «Жеке қаржы есептілігі»;
- ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет туралы келісім» және ҚЕХС (IAS) 28 «Қауымдастырылған компанияларға және бірлескен бақылаудағы-қасіпорындарға инвестициялар»;
- ҚЕХС (IFRS) 12 «Басқа компанияларға қатысу үлестері туралы ақпаратты ашу»;
- ҚЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау».

Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаттамасы мен ықпалы төменде баяндалған:

ҚЕХС (IAS) 1 – «Басқа жиынтық кіріс бабын ұсыну»

ҚЕХС-қа түзету (IAS) 1 – басқа жиынтық кіріс құрамында ұсынылған баптар топтамасын өзгерти. Келешекте бір кезде (мысалы, шетелдік бөлімшелер есептілігін қайта есептеу кезінде бағам айырмасы және сатуға ариналған қолда бар қаржы активтері бойынша таза шығыстар немесе кірістер) пайда немесе залал құрамында қайта жіктелуі мүмкін баптар еш уакытта қайта жіктелмейтін баптардан бөлек ұсынылуы тиіс (мысалы, белгіленген төлемдер бар жоспарлар бойынша актуарлық кірістер мен шығыстар және жер мен ғимараттарды қайта бағалау). Түзету қаржы есептілігінде ақпарат ұсынуға ықпал етеді және Компания қызметінің қаржы жағдайын немесе қаржы нәтижелерін көзғамайды.

ҚЕХС (IAS) 19 «Қызметкерлерге сыйақы» (2011 жылы қайта қаралды) – ҚЕХС-қа түзету (IAS) 19

ҚЕХС (IAS) 19R белгіленген төлемдері бар жоспарларды есепке алуға қатысты бірката түзетулерді камтиды. Атап айтқанда, актуарлық кірістер мен шығыстар стандартының жана редакциясына сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында танылады және кейін пайда немесе залал құрамында қайта жіктеуге жатпайды; жоспар активтерінің күтіліп отырған кірістілігі пайда немесе залал құрамында танылмайды, оның орнына пайда немесе залал құрамында белгіленген төлемдері бар жоспардың таза міндеттемесі (активі) бойынша пайыздарды тану туралы талап қолданылады, ол белгіленген төлемдері бар міндеттемелерді бағалау үшін дисконттау ставкасын қолданып есептеледі; өткен жылдар қызметтерінің құны, әлі көшпеген сыйақы үшін құқық пайда немесе залал құрамында мынадай мерзімдерден бұрын танылады: жоспарды өзгерту мерзімі немесе қайта құрылымдауға немесе демалыс жәрдемақыларына арналған тиісті шығындарды тану мерзімі. Ақпаратты ашу жөніндегі жаңа талаптарға қатысты басқа түзетулер, мысалы, сезімталдық туралы ақпарат саны нашу жөніндегі талаптар. Қызметкерлерге сыйақылар бойынша белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша ақпарат 18-ескерттеде. 2012 жылы актуарлық залалдар елеулі болмады және тиісінше 2012 жыл үшін жиынтық кіріс туралы есепте салыстырма деректер қайта есептеген жок, түзету Компанияның жылдық жеке қаржы есептілігіне елеулі әсер еткен жок.

ҚЕХС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: Ақпарат беруге» – «Қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің өзара есептесуі» – ҚЕХС-қа түзету (IFRS) 7

Бұл түзетулер кәсіпорыннан қаржы құралдарын есепке алу құқықтары және тиісті келісімдер (мысалы, қамтамасыз ету туралы келісім) туралы ақпаратты ашуды талап етеді. Осында талаптардың арқасында пайдаланушылар компанияның қаржы жағдайында өзара есепке алу туралы келісімнің ықпалын бағалау үшін пайдалы ақпаратты алатын болады. Жаңа ашу барлық танылған қаржы құралдары жөнінде талап етіледі, олар ҚЕХС (IAS) 32-ге сәйкес өзара есепке алынады. Ақпаратты ашуға қатысты талаптар танылған қаржы құралдарына да қолданылады, олар өзара есепке алу туралы заңды бекітілген бас келісімнің немесе олар ҚЕХС (IAS) 32-ге сай өзара есепке алуға жататынына байланыссыз осында келісімнің мәнісі болады. Сөйтіп Компания ҚЕХС (IAS) 32-ге сәйкес қаржы құралдарын өзара есепке алмайды және өзара есепке алу туралы тиісті келісімдері жок, түзетудің Компанияға ықпалы жок.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржы есептілігі» және ҚЕХС (IAS) 27 «Жеке қаржы есептілігі»

ҚЕХС (IFRS) 10 бакылаудың бірынғай үлгісін көздейді, ол құрылымды компанияларды қоса алғанда барлық компанияға қатысты қолданылады. ҚЕХС (IFRS) 10 шоғырландырылған қаржы есептілігіне талаптар бар ҚЕХС (IAS) 27 «Жеке қаржы есептілігі» болігін ауыстырады. Стандарт ПКИ-12 «Арналы мақсаттағы компанияларды шоғырландыру» түсіндірмесінде қаралған. ҚЕХС (IFRS) 10 «бакылау» анықтамасын өзгертеді, егер ол инвестициядан айнымалы беруге құқығы немесе оның өзгеруімен байланысты тәуекелге бейім болса және инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктері нәтижесінде осы беруге ықпал ете алса, инвестор инвестициялар объектісін бакылайды. ҚЕХС (IFRS) 10-дагы бакылау анықтамасына сай инвестор инвестиация объектісін егер мынадай шарттар орындалған жағдайда ғана бакылайды:

- (а) инвесторда инвестиация объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуы;
- (б) инвесторда инвестициядан ауыспалы беруге құқық немесе оның өзгеруімен байланысты тәуекелге бейімділіктің болуы;
- (в) инвесторда инвестициядан ауыспалы беруге ықпал ету максатында инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалануға мүмкіндіктің болуы.

ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 27 жылдық жеке қаржы есептілігіне ықпал еткен жок.

ҚЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет туралы келісім» және ҚЕХС (IAS) 28 «Қауымдастырылған компанияларга және бірлескен бақылаудағы-кәсіпорындарға инвестициялар»

ҚЕХС (IFRS) 11 ауыстырады ҚЕХС (IAS) 31 «Бірлескен қызметке қатысу» және Интерпретацию ПКИ 13 «Бірлескен-бақылаудағы компаниялар – қатысушылардың бейонетарлық салымлары» ПКИ-13 түсіндірмесі. ҚЕХС (IFRS) 11 бірлесіп бақыланатын компаниялардың есебін жүргізу мүмкіндігін жоққа шыгарады. Оның орнына ҚЕХС (IFRS) 11-ге сай бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындардың анықтауын канаттандыруши бірлесіп бақыланатын компаниялар үlestі қатысу әдісі бойынша есепке алынады. Осы жаңа стандартты қолдану жеке жылдық қаржылық есептілікке ықпал етпеді.

ҚЕХС (IFRS) 12 «Басқа компанияларга қатысу үlestері туралы ақпаратты ашу»

ҚЕХС (IFRS) 12 компанияның еншілес компанияларға қатысу үlestеріне қатысты ақпаратты ашуына қойылатын талаптарды қамтиды

ҚЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау»

ҚЕХС (IFRS) 13 әділ құнды бағалауға қатысты барлық нұсқау ҚЕХС-ке сай бір стандартта біріктіріледі. ҚЕХС (IFRS) 13 компания әділ құнды қолдануына өзгеріс енгізбейді, ҚЕХС-ке сай әділ құнды бағалауға қатысты нұсқауды ұсынады, оны пайдалану талап етілген кезде немесе ҚЕХС құрамында басқа стандарттармен шешіледі ҚЕХС (IFRS) 13 әділ құнды шығу бағасы ретінде анықтайды. ҚЕХС-тағы нұсқауларға сай (IFRS) 13 Компания әділ құнға қатысты өз саясатын кайта талдады. ҚЕХС (IFRS) 13 косымша ақпаратты ашуды да талап етеді.

ҚЕХС (IFRS) 13-ті қолдану Компания анықтайтын әділ құнды бағалауға елеулі ықпал етпейді. Негізгі құралдарды әділ бағалауға қатысты косымша ақпарат 4-ескертпеде ашылған.

Жоғарыда аталған түзетулер мен стандарттардан баска 2013 жылғы 1 кантардан басталатын немесе осы күннен кейін күшіне енетін есепті кезеңдерде ҚЕХС (IFRS) 1 «Қаржы есептілігінің халықаралық стандарттарын алаш қолдану» күшіне енеді. Компания ҚЕХС алғаш қолданылып отырған компания емес, сондыктан бұл өзгерістер Компанияға ықпал етпейді.

Компания әлдебір басқа стандартты қолданған жоқ, шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген түсіндірмелер мен түзетулер.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шыгарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар

Төменде шыгарылған, бірақ Компания каржылық есептілікті шығару күніне әлі күшіне енбекен стандарттар мен түсіндімелер келтірілп отыр. Тізімге Компания бұл стандарттарды олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ииетті.

КЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

КЕХС (IFRS) 9 ҚЕХС (IAS) 39-ды ауыстыру жөніндегі кеңес жобасың бірінші кезеңіндең нәтижелерін корсететін қазір редакцияда КЕХС (IAS) 39-да анықталғанында қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін жіктеумен бағалауға катысты қолданылады.

Бастапқыда стандарт 2013 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен басталатын жылдық есепті кезеңдерге катысты күшіне енеді депи болжанды, бірақ 2011 жылғы желтоқсанда жарияланған «КЕХС (IFRS) 9-ды міндетті қолдану күні және ақпаратты ашуға өттегі кезең» ҚЕХС (IFRS) 9-га түзетулер шығару нәтижесінде міндетті қолдану 2015 жылғы 1 қантарға көшірілді. Кейінгі кезеңдер барысында ҚЕХС жөніндегі кеңес хеджерлеу есебін жүргізуді және қаржы активтерінің құнсыздануын қарайды. Компания қаржы есептілігіне осы стандарттың ықпалын стандарттың түпкілікті редакциясы жарияланғаннан кейін бағалайды.

«Инвестициялық компаниялар» (КЕХС (IFRS) 10-ға, ҚЕХС (IFRS) 12-ге және ҚЕХС (IAS) 27-ге түзету)

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді және компания үшін шоғырлану туралы талаптардан алып тастауды көздейді, олар ҚЕХС (IFRS) 10-ға сай инвестициялық компаниялар анықтамасына жауап береді. Шоғырлану туралы талаптардан алып тастау инвестициялық компаниялар еншілес комапнияларды әділ құны бойынша бағалауды пайда немесе залал арқылы ескергенін талап етеді. Компания бұл түзетуді Компания үшін қолдануға жарайды деп күтпейді.

КЕХС (IAS) 32-ге түзету «Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін өзара есепке алу»

Бұл түзетулер аясында «занды бекітілген өзара есепке алу құқығын жүзеге асыруға қазіргі кезде иеленеді» деген сөз мағынасы түсіндірледі. Түзетулер есептер жүйесіне (бірынғай клиринг орталығы жүйесі сияқтылар) катысты ҚЕХС (IAS) 32-де өзара есепке алу өлшемдерін калай дұпрыс қолдана білу керектігін сипаттайды, соның аясында олар бір мезгілдік емес жалпы төлемдер механизмдері қолданылады. Түзетулер 2014 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге катысты күшіне енеді. Бұл түзетулер Компания қызметінің қаржы жағдайына немесе қаржы нәтижелеріне ықпал етпейді деп болжануда.

IFRIC 21 түсіндірмесі «Міндетті төлемдер» (IFRIC 21 түсіндірме)

IFRIC 21 түсіндірмесі компания міндетті төлемдерді төлеуге соктыратын әрекеттер болған кезде оларға катысты міндеттемелерді таниды. Ең аз шекті мәнге жеткен жағдайда талап етілетін міндетті төлем жағдайында түсіндірмede белгіленген ең аз шекті мәнге жеткенге дейін болжамды міндеттемелерді тануға тыым белгіленеді. IFRIC 21 түсіндірмесі 2014 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. IFRIC 21 түсіндірмесі Компания қызметінің қаржы жағдайына немесе қаржы нәтижелеріне ықпал етпейді деп болжануда.

КЕХС (IAS) 39-ға түзету «Түнди құралдардың жаңалығы және хеджирлеу есебін жүргізуі әсалгастыру»

Бұл түзетулерде хеджирлеу құралы ретінде анықталған түнди құрал жаңалығы белгіленген өлшемдерге жауап берген жағдайда хеджирлеу есебін жүргізуі дөгару туралы талаптардан алып тастауды көздейді. Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер Компания қызметінің қаржы жағдайына немесе қаржы нәтижелеріне ықпал етпейді деп болжануда.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.21 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шыгарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

КЕХС (IAS) 36-га түзету «Активтерді қамтамасыз ету» – «Каржылық емес активтер үшін құнды өтегу туралы ақпаратты ашу»

Бұл түзетулер КЕХС (IFRS) 13 күшіне енумен байланысты КЕХС (IAS) 36-ға сай ақпаратты ашу үшін жайсыз салдарларды жояды. Бұдан басқа, бұл түзетулер активтердің өтелетін құны немесе есепті кезең ішінде құнсызданданудан болған залалдар танылған немесе қалпына келтірілген ПГДП туралы ақпаратты ашуды талап етеді, Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 кварталдан немесе осы қүннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге көткесті өткенді шола қолданылады. Компания бұл стандарттың каржылық есептілікке ықпалын стандарттың түпкілікті редакциясы жарияланған соң бағалайды.

2009-2011 жылғы КЕХС-тің жетілдіру

КЕХС (IAS) 32 «Үлестік құралдар иелеріне төлемдердің салық салдарлары» (Түзету)

КЕХС (IAS) 32-ге түзету «Каржы құралдары: ақпарат ұсыну» КЕХС (IAS) 32-ден табыс салығына көткесті бар талаптарды жояды және кәсіпорын акционерлерге төлемдермен байланысты кез келген табыс салығына көткесті КЕХС (IAS) 12 талаптары сакталуын талап етеді. Түзету Компанияның жылдық жекелеген каржылық есептілігіне ықпал еткен жок.

КЕХС (IAS) 34 «Аралық қаржылық есептілік және жалпы активтер мен міндеттемелерге қатысты болік ақпарат» (Түзету)

Түзету КЕХС (IAS) 34-тің КЕХС (IAS) 8 талаптарымен үйлесімділікті жақсарту үшін жалпы активтер мен әрбір есепті болік бойынша міндеттемелерге көткесті болік ақпарат жөніндегі талаптарды түсіндіреді. Жалпы активтер мен есепті болік бойынша міндеттемелер туралы ақпарат сома операциялық шешімдер кабылдау үшін жауапты аткарушы органға ұдайы беріліп отырған және көрсетілген есепті болік бойынша алдыңғы жылдық каржылық есептілікте ашылған жалпы сома елеулі өзгерген жағдайда ғана ашылуы тиіс. Түзету Компанияның жылдық жекелеген каржылық есептілігіне ықпал еткен жок.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Компанияның жеке каржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуі талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне көткесті айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашак туралы негізгі болжаулар және есепті құнға бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің тенгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Компанияның болжаулары мен бағалау мәндері ол жеке каржылық есептілігін дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашакқа көткесті болжаулар нарықтық өзгерістер мен Компания бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Компания негізгі құралдарды (технологиялық мұнайды коспағанда) қайта бағалауды 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Алдыңғы қайта бағалау 2010 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша жүргізілген болатын. Қайта бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы «ПрайсуотерхаусКуперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі құралдарды қайта бағалау (жалғасы)

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ құнын анықтау үшін бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-денгейіне жатады (бакыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен алмастырудың өтелімді құнын бағалауға («шығынды әдіс») негізделді. Шығынды әдіс бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған ретте негізінен мамандандырылған активтерді бағалау үшін колданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтелімділігіне де тест жасалды. Бұл ретте өтелімді құн пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау арқылы есептелді. Пайдаланылуына қарай құндылықты есептеу кезінде мынадай негізгі жол берушілік колданылады.

- Дисконттау ставкасы 12,7%,
- Бірінші дәрежелі активтің қызмет етуінің қалдық мерзімі – 13,6 жыл,
- Ұзақ мерзімді есү карқыны – 5,16 %.

Пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау үсінілдіктері үсінілдіктерінде 12,7% жағдайда үсінілдіктерге тарифтер деңгейіне, күрделі және ағымдық шығындар мөлшеріне де сезімталады. Сөйтіп, Компания негізгі құралдарының өтімділігіне тестке сай пайдаланылуына қарай құндылық 373.590.518 мың тенгені құрады.

Әрбі есепті қунға Компания өзінің негізгі құралдарының тенгерімдік құны мен есепті қунға әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына катысты өз бағалауын тағыда қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар әділ құнында 2013 жылғы 31 шілдедегі соңғы қайта бағалаудан бері елеулі өзгеріс жок деген корытындыға келді. Нәтижесінде Компания негізгі құралдарының әділ құны олардың тенгерімдік құнына сәйкес келеді.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын 30 қыркүйектегі жағдай бойынша жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2013 жылғы 30 қыркүйектегі жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-денгейге жатады (ауыстырылмайтын бакыланатын бастапқы деректер).

Келесі пайымдауды Компания басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай Монополияға карсы комитет койған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгедей түрде пайдалана да алмайды;
- Монополияға карсы комитет және Үкімет елдегі жалпы баға көрсеткішіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Компанияға ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді және егер мұнайдың белгілі бір белгін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді Монополияға карсы комитет бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Компанияға құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін косымша мұнай қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)

Осы факторлардың бәрін назарға алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайды мейлінше сай келетін, 2013 жылғы 30 қыркүйекке нарыктың хабардар қатысуышы анықтаған баға бір тонна үшін 264,7 АҚШ доллары (40.663 теңге) болар еді (2012 жылғы 30 қыркүйек: бір тонна үшін 252 АҚШ доллары (38.000 теңге). Табысты тәсілді пайдаланып технологиялық мұнайды бағалау аясында сәйкес пайдалылықка жасалған сынау қорытындылары бойынша экономикалық тозу анықталмады.

2013 жылғы 30 қыркүйектегі жағдай бойынша негізгі құралдар құрамына енгізілген құбырдағы мұнай қөлемі 2.176.933 тонна (2012 жылғы 30 қыркүйек: 2.151.546 тонна). 2013 жылғы 31 желтоқсанға инвентаризация нәтижелері бойынша 24.434 тонна қөлемінде артылған мұнай анықталды (2012: 29.951 тонна). 2013 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай қөлемі 2.193.351 тонна құрады (2012 жылғы 31 желтоқсан: 2.181.377 тонна). Компания артық мұнайды актив (негізгі құрал) ретінде өз капиталында активтерді қайта бағалау бойынша резервті өзгерту арқылы көрсетеді.

Негізгі құралдардың құнсыздандыру

Ақша ағынын жасайтын активтің не болімшениң тенгерімдік құны оның сатуға жұмысалатын шығындарды шегергендегі әділ құн мен құндылықтарды пайдаланудың мөлшерінен жоғары болатын өтілетін құннан асып кетсе құнсыздық болады. Сатуға жұмысалатын шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұксас активтердің сатылуының міндettі түрде күші енген коммерциялық мәмілелер бойынша бар акпараттарға немесе активтің шығуына байланысты болған қосымша шығындарды шегергендегі бакыланатын нарық бағалар бойынша негізделген. Құндылықтарды пайдаланудың есебі ақша ағынының дисконтталау моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі бес жылға алынады және Компанияның ол қызметті жүргізу бойынша міндettемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ақша ағынын тудыратын белімшениң құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жаксартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақша қаражаттарының дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақша қаражаттарының күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған өсу карынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдар қызметінің пайдалы мерзімі

Компания негізгі құралдар қызметінің калған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының сонына бағалайды және егер күту бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер 8 БЕХС «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктеге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндettеме

2012 жылдың 4 маусымында күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Занына сәйкес Компанияның пайдалану мерзімі аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және қоршаган ортанды қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын өткізу бойынша заңдық міндettемесі бар. Ол мүмкін, егер Компанияның құбырлары бойынша мұнайды тасымалдайтын жер койнауын пайдаланушылардың мұнай коры толық таусылса.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндettемеге резерв Қазақстан Республикасында әрекет жасайтын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қайта өңдеу бойынша жүргізілетін жұмыстардың құнын Компаниямен есептелген негізде бағаланады (1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 2.891 мың теңге).

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу жөніндегі міндettемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерді қайта өңдеу және қоршаган ортага әсерді бақылау үшін жою коры құрылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Міндеттемені орындау бойынша күтілу мерзіміне (17 жыл) инфляцияның болжуа мөлшерлемесін қолдана отыра резерв сомасы есепті мерзімнің сонына қарай аныкталды және есепті кезеңнің сонына дисконт мөлшерлемесі төменде берілген:

Пайызбен	2013 жыл	2012 жыл
31 желтоқсанға дисконттау мөлшерлемесі	6,0%	6,0%
31 желтоқсанға инфляцияның коэффициенті	5,6%	5,6%

Дисконтуалу мөлшерлемесін есептеу Қазакстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша категрісі мөлшерлемеде негізделеді. 2013 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервтің тенгерім құны 16.677.538 мың тенгені құрады (2012 жылғы 31 желтоқсан: 15.531.037 мың тенге) (18-ескертпе).

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табигатты коргауда және заннаманы түсіндіруде әлеуетті өзгерістерге әкеледі. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі белгісіздіктер баламалы таңдауда, бұзылған жерлерді жою және қайта калпына келтіру әдістерінде, дисконт деңгейі мен инфляция мөлшерлемесінде және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңде әлеуетті өзгерістерді қосады.

Есептесу кезінде колданылатын, салыққа дейінгі дисконтуалудың бағаланған мөлшерлемесі басшылар бағасынан 1% жоғары болса, резервтің тенгерімдік құны 2.354.717 мың тенгеге мойындалған сомадан төмен болушы еди.

Күмәнді дебиторлық берешек бойынша резервтер

Компания күмәнді дебиторлық берешектен, жеткізушилерге берген алдын ала төлемнен және өзге де активтерден резерв жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау үшін маңызды пікірлер қолданылады. Күмәнді шоттарды бағалаған кезде тапсырыс беруші кызметінің алдағы өткен және күтілетін нәтижелері назарға алынады. Экономикадағы, саладағы немесе тапсырыс берушінің нақты сипаттамасындағы өзгерістер жеке қаржылық есептілікте ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2012 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанындағы күмәнді шоттар бойынша резервтер 734.849 мың тенге және 678.602 мың тенге сомасында калыптасты (7, 9 және 12-ескертпелер).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруде, салық заңнамасындағы өзгерістерде, сондай-ақ келешекте салық салынған кірістерді алу мерзімі мен сомаларында белгісіздік бар. Компанияның көптеген халықаралық операцияларын, сондай-ақ, бар шарттық катынастардың ұзак мерзімді сипаттамасы мен күрделі екендігін ескере отыра накты нәтижелер мен қабылданған болжамдар арасында пайда болған айырма немесе мұндай болжамдардың болашақтағы өзгерістері пайда салығы бойынша шығыс пен кіріс сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерді артынан әкелуі мүмкін. Негізделген болжамдарға сүйене Компания өз кызметін аткаралы мемлекеттердегі салық органдарымен жүргізілген салық аудитінің болуы мүмкін салдарға резерв жасайды. Мұндай резервтердің мөлшері түрлі факторларға байланысты, мысалы, алдыңғы аудиттің және салық төлеуші компаниямен, тиісті салық органымен салық заңнамасын түсіндіру.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері салық салынатын пайда алынуы мүмкін деңгейде пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады және карсы салық залалдары оған есептелуі мүмкін. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде қаржылық есептілікте тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы кажет. 2013 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 8.689.523 мың тенге болды (2012: 6.192.423 мың тенге) (28-ескертпе). 2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаган активтері болған жок.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыкканға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзак мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарийлік әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарийлік әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды колдануды білдіреді. Актуарийлік әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалакының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың құрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзак мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті қүнге кайта каралады.

Қазақстанда корпоративтік бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Компания басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың колданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің колдану мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕОКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалакы мөлшерінің көбеюі және зейнетакы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

Компания 2011 жылғы 20 мамырда Компания қызметкерлерімен Ұжымдық шартты бекітті. 2013 жылы Ұжымдық шартқа, оның ішінде еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы мөлшерін арттыру, сондай-ақ еңбек қызметі аяқталуы бойынша КР заннамасымен бекітілген айлық есептік көрсеткішке байланысты жәрдемакы мөлшері бекітілген өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Тиісінше айлық есептік көрсеткіш өзгерген жағдайда жәрдемакы мөлшері де өзгеретін болады.

Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығыстарының өзгерісіне есепті қунге зейнеткерлер санының өзгерісі де әсер етеді.

Қолданылған болжамдар туралы әлдекайда кең акпарат 18-ескертпеде келтірілген.

5. АҚША ҚАРАЖАТАЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
<i>Мың теңге</i>		
Банктердегі тенгемен көрсетілген мерзімді салымдар	22.980.000	10.000.000
Банктердегі тенгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	1.374.515	8.114.269
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	31.028	948
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	5.194	9.306
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	11.374	10.104
Кассадағы қолма-қол ақша	933	2.280
Минус: құнсыздануға резерв	(4.702)	(4.547)
	24.398.342	18.132.360

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша казакстандық банктерде орналасқан З айға дейінгі ағымдағы шоттары мен мерзімді салымдардың көшілігі бойынша пайыздар жылдық 1,7%-10,25% мөлшерінде есептелді (2012: 1,65%-4% жылдық).

6. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРИ

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
<i>Мың теңге</i>		
Қысқа мерзімді банк салымдары	81.550.000	53.000.000
Ұзақ мерзімді банк салымдары	576.541	-
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	1.562.238	84.676
	83.688.779	53.084.676

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

6. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (жалғасы)

2013 жылғы 31 желтоқсандағы банк салымдары мынадай түрде берілген:

- қысқа мерзімді банк салымдары, 3-12 ай мерзімге тенгемен, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 3,7%-7,2% (2012: жылдық 3,3%-дан 7,1%-ға дейін тенгемен), өтөу мерзімі 2014 жылғы желтоқсанда аяқталатын, казақстандық банктерде орналастырылған (2012: 2013 жылғы желтоқсан);
- Компания қызметкерлеріне «Қазақстан Ұлттық банкі» АҚ берген ипотекалық карыздарды қамтамасыз ету үшін мерзімі 2028 жылға дейінгі мөлшерлемесі жылдық 2% пайдалануы шектеулі ұзак мерзімді банк салымдары.

7. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<u>Мың теңге</u>	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (29-ескертпе)	1.397.768	1.025.450
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	801.179	578.276
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	2.526.184	825.882
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (29-ескертпе)	35.828	198.917
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(630.921)	(575.174)
	4.130.038	2.053.351

Сауда және өзге де дебиторлық берешек негізінен «кайда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың өтінім берілген және жеткізілмеген колемдері сомаларымен берілген.

Сауда және өзге де дебиторлық берешекке қатысты күмәнді берешектер бойынша резервтегі өзгеріс мынадай түрде берілген:

<u>Мың теңге</u>	2013 жыл	2012 жыл
1 қантарға	575.174	75.220
Бір жылға есептеу	89.895	113.378
Резервті қайтару	(33.990)	(23.112)
Дебиторлық берешекті есептен шығару	(158)	–
Тиісті резервпен дебиторлық берешекті қайтару	–	409.688
31 желтоқсанға	630.921	575.174

31 желтоқсанға туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау мынадай түрде берілген:

<u>Мың теңге</u>	<u>Жиыны</u>	<u>Мерзімі еткізілме- ген, әрі құнсыздан- баған</u>	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2013 год	4.130.038	3.840.644	106.566	107.335	32.277	15.908	27.308
2012 год	2.053.351	1.930.166	414	39.954	1.725	31.159	49.933

Сауда және өзге де дебиторлық берешектің ағымдағы күны келесі валюталармен берілген:

<u>Мың теңге</u>	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Тенгемен	4.128.282	2.052.571
Шетел валютасымен	1.756	780
31 желтоқсанға	4.130.038	2.053.351

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

8. ҚОРЛАР

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Қосалқы бөлшектер	856.248	886.074
Отын	530.804	571.313
Құрылым материалдары	77.790	92.746
Тауарлар	76.520	76.248
Химиялық реагенттер	33.496	89.053
Өзге де материалдар	141.056	210.541
Минус: ескірген және өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	(34.082)	(46.420)
	1.681.832	1.879.555

Ескірген және өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резервтің козғалысы мынадай түрде берілген:

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
1 қантарға	46.420	50.701
Бір жылға есептеу	7.672	-
Резервті қайтару	(5.148)	(4.175)
Тауар-материалдық қорларды есептен шығару	(14.862)	(106)
31 желтоқсанға	34.082	46.420

9. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Мұнай тасымалдау жөніндегі көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек	3.770.279	4.284.419
Өтеуге ҚҚС	554.866	11.730
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	440.361	154.913
Алуға дивидендтер (29-ескертпеле)	261.137	-
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (29-ескертпеле)	257.165	221.910
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	93.839	104.534
Қызметкерлер берешектері	70.381	20.212
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	38.840	34.635
Үшінші тараптардың келешек кезеңдер шығыстары	168	173
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(4.598)	(4.098)
	5.482.438	4.828.428

Жеткізушилдерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді борыштар бойынша резервтің козғалысы мынадай түрде берілген:

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
1 қантарға	4.098	4.000
Бір жылға есептеу	1.788	8.283
Тиісті резервпен алғытөлемдерді қалпына келтіру	-	847
Резервті қайтару	(1.288)	(9.032)
31 желтоқсанға	4.598	4.098

ЖЕКЕ КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕНТІЛКІТІН НЫСАНДАРЫНА

ТУСИНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 науынан

10. НЕГІЗГІ КҮРАЛДАР

Мын тенеңе	Жер	Кубырлар	Активтері	Көлік	Фимараттар мен күрьыптыстар	Машиналар және жабдықтар	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмagan құрылys	Жиыны
2012 жылғы 1 қантарға құны	3.408.452	100.068.206	6.304.447	67.500.152	72.181.698	58.853.972	11.778.866	18.817.397	338.913.190	
Тусімдер	12.544	1.339	420.730	106.187	1.402.642	2.622	758.421	20.365.307	23.069.792	
Күбірларды жою және жерді кайта										
өндіру болынша резервті тану										
(18-ескертпеле)										
Шығарылуар	-	15.084.384 (26.078)	-	-	(79.885) (103.386)	(89.182) 23.982.196	(187.494) -	(115.367) -	15.084.384 (601.784)	
Капитал есебінен қайта бағалау	-	-	-	-	-	142.717	-	-	23.982.196	
Шығындар есебінен қайта бағалау	-	-	-	-	-	-	-	-	142.717	
Аяқталмagan күрьыпстан										
ауыстырылған										
Материалдық емес активтерге										
ауыстырылған (11-ескертпеле)										
Сатуға арналған үзак мерзімді										
активтерге ауыстырылды										
Ауыстырулар мен аударымдар										
2012 жылғы 31 жетександың құны	3.441.667	118.622.650	6.617.172	71.739.933	80.011.813	82.892.325	14.295.140	22.669.151	400.289.851	
2012 жылғы 1 қантарға										
жинақтапған тозу мен										
құнсызданды										
Шығарылуар	-	(15.145.640)	(1.514.482)	(7.989.292)	(10.724.779)	-	(2.477.346)	(75.226)	(37.926.765)	
Тозу	-	9.729 (9.254.120)	392 (949.553)	89.677 (5.371.322)	65.780 (8.045.974)	-	168.955 (2.195.585)	-	334.533 (25.816.554)	
Сатуға арналған үзак мерзімді										
активтерге ауыстырылды										
Капитал есебінен құнсызданды										
Шығындар есебінен құнсызданды										
Материалдық емес активтерге										
ауыстырылған (11-ескертпеле)										
Ауыстырулар мен аударымдар										
2012 жылғы 31 жетександың										
жинақтапған тозу мен										
құнсызданды										

- (24.434.933) (2.460.162) (13.910.907) (18.874.189) - (4.442.556) (186.201) (64.308.948)

**ЖЕКЕ КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКІТІН НЫСАНДАРЫНА
ТУСИНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

10. НЕГІЗГІ КУРАЛДАР (жалғасы)

Мын тәнене	Жер	Күбірлар	Активтері	Көлік	Фирмалар мен күршілестар	Машинадар жағдайлар	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған күршілес	Жыныны
2013 жылғы 1 қантарға құны	3.441.667	118.622.650	6.617.172	71.739.933	80.011.813	82.892.325	14.295.140	22.669.151	400.289.851	
Тусімдер	76.084 (16.318)	2.904 (176.228)	125.545 (75.835)	452.380 (927.092)	1.384.011 (483.830)	2.348 (444.756)	779.781 (243.843)	24.557.460 (199.971)	27.380.513 (2.567.873)	
Шығарылупар	531.442 (143.012)	9.292.586 (4.074.954)	1.472.715 (222.476)	2.613.927 (3.425.081)	16.976.305 (1.957.345)	6.738.331 —	2.549.778 (469.498)	1.589.874 —	41.764.958 (10.292.366)	
Капитал есебінен қайта бағалау										
Шығындар есебінен құнсызданды										
Жинақтапған етелім мен құнсыздандуы қайта бағалау										
кезіндегі бастапқы құнмен өзара										
есепке алу										
Аяқталмаған күршілестан										
ауыстырылған										
Материалдық емес активтерге										
ауыстырылған (11-ескертле)										
Сатуга арналған үзак мерзімде										
активтерге ауыстырылды										
Ауыстырулар мен аударымдар										
2013 жылғы 31 жетександыға құны	3.899.931	97.334.066	4.959.367	55.900.255	78.321.789	89.188.248	11.916.998	35.677.946	377.198.600	
2013 жылғы 1 қантарға										
жинақтапған тозу мен										
құнсызданды	—	(24.434.933)	(2.460.162)	(13.910.907)	(18.874.189)	—	(4.442.556)	(186.201)	(64.308.948)	
Шығарылупар										
Тозу										
Сатуга арналған үзак мерзімде										
активтерге ауыстырылды										
Капитал есебінен құнсызданды										
Шығындар есебінен құнсызданды										
Жинақтапған етелім мен										
құнсыздандуды қайта бағалау										
кезіндегі бастапқы құнмен өзара										
есепке алу										
Материалдық емес активтерге										
ауыстырылған (11-ескертле)										
Ауыстырулар мен аударымдар										
2013 жылғы 31 жетександыға										
жинақтапған тозу мен										
құнсызданды	—	(4.240.358)	(486.794)	(2.119.082)	(4.184.306)	—	(1.169.753)	—	(12.200.293)	

**ЖЕКЕ КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

10. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мын тенге	Жер	Күбірлар	Активтері	Көлік	Фимараттар мен күрьыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмagan күрьылғыс	Жыныы
2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша										
Күн	3.899.931	97.334.066	4.959.367	55.900.255	78.321.789	89.188.248	11.916.998	35.677.946	377.198.600	
Жинақтаған тозу мен құнсызданду	–	(4.240.358)	(486.794)	(2.119.082)	(4.184.306)	–	(1.169.753)	–	(12.200.293)	
Тенгерім құны	3.899.931	93.093.708	4.472.573	53.781.173	74.137.483	89.188.248	10.747.245	35.677.946	364.998.307	
2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша										
Күн	3.441.667	118.622.650	6.617.172	71.739.933	80.011.813	82.892.325	14.295.140	22.669.151	400.289.851	
Жинақтаған тозу мен құнсызданду	–	(24.434.933)	(2.460.162)	(13.910.907)	(18.874.189)	–	(4.442.556)	(186.201)	(64.308.948)	
Тенгерім құны	3.441.667	94.187.717	4.157.010	57.829.026	61.137.624	82.892.325	9.852.584	22.482.950	335.980.903	

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

10. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Компанияда 2013 жылғы 31 маусымдағы жағдай бойынша негізгі құралдардың (технологиялық мұнайдан басқа) кайта бағалануы жүргізілді (алдыңғы кайта бағалау 2010 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша жүргізілген). Технологиялық мұнайды кайта бағалау 30 күркүйектегі жағдай бойынша жыл сайын жүргізіледі, себебі мұнайдың әділ құны жіне едәуір ауытқылайды. Технологиялық мұнай 2013 жылғы 30 күркүйектегі жағдай бойынша қайта бағаланды. Кайта бағалау нәтижесінде жиналған тозу негізгі құралдардың тенгерімдік құнының есебіне алып тасталды да таза тенгерімдік құны негізгі құралдардың құнын кайта бағалауга экелді.

Кайта бағалау нәтижесінде негізгі құралдар кейбір объектілерінің әділ құны олардың тенгерімдік құнынан төмен екендігі аныкталды, сонғы бірнеше жыл ішінде Компания осы объектілерді құрделі жөндеуді жіне жаңғыртуды жүзеге асырған жок. Тиісінше тенгерімдік құнның әділ құннан артық сомасы осы активтер бүрын жете бағаланбағандай дәрежеде Компания кайта бағалау бойынша тиісті резервті азайту ретінде көрсетілді, ал қалған сома пайда мен залал туралы есепте негізгі құралдардың жалпы сомасы 10.664.313 мың тенгеге құнсыздануы ретінде танылды.

2012 жылы «Құбырлар» тобы бойынша негізгі құралдардың ұлғаюы активтерді пайдаланудан шығару жіне жерді кайта өндіре бойынша 15.084.384 мың тенге көлемінде резервті мойындау ретінде табылады (4, 18-ескертпелер).

2013 және 2012 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаган құрылые негізінен салынып жаткан өндірістік объектілерді: магистральды мұнай құбырларын (оның ішінде Қазакстан – Қытай магистральды мұнай құбырын салу мемлекетаралық жобасы аясында іске асырылатын Құмқол – Каракойын магистральды мұнай құбыры құрылышы), «Қаламқас-Қаражанбас-Актау» (Қаражанбас-Актау участкесі) жіне Өзен-Жетібай-Актау магистральды мұнай құбырларын кайта құру, Қенқияқ БМАС-ты кайта құру, өрт сөндіру жүйесін кайта құру, объектілердің электрмен жабдықтауын кайта құру жіне баскаларын камтиды.

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен отелінген бірақ негізгі құралдардың пайдаланылуында тұрған бастапқы құны мен тиісті жинақталған отелімін 2.883.614 мың тенге құрады (2012: 5.700.095 мың тенге).

2013 жыл үшін аяқталмаган құрылые құнына кіргізілген тозу сомасы 11.639 мың тенгені құрады (2012: 22.996 мың тенге).

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырдағы негізгі құралдардың кұрамына косылған мұнайдың көлемі 2.193 мың тоннаны құрады (2012: 2.181 мың тонна).

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаган құрылые 13.212.631 мың тенге көлемінде (2012: 11.739.615 мың тенге) құрылые жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен косалқы бөлшектерді камтиды.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 768.463 мың тенге көлемінде Караганды облысы Атасу ауылындағы балабашалар кешенін жіне 37.800 мың тенге көлемінде Алматы облысы Ушарал каласындағы спорт алаңын құнсыздандыруға резерв құрылды, себебі бұл объектілер әлеуметтік объектілер болып табылады жіне бұдан әрі экономикалық табыс әкелмейді. Сондай-ақ 2012 жылы пайда мен залалдар арқылы 160.361 мың тенге көлемінде басқа да негізгі құралдардың құнсыздануы танылды, соның ішінде жобалау-іздестіру жұмыстары.

Жеке қаржылық есептілікке кіргізілуі мүмкін негізгі құралдардың әрбір кайта бағаланған жіктелімінің тенгерімдік құны, егер активтер жинақталған тозуды жіне жинақталған құнсыздандуды шегергендердің бастапқы құны бойынша есепке алынған болса, мынадай түрде ұсынылады:

	Жер	Құбырлар	Активтері	Фимараттар		Машиналар мен жабдықтар	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылые	Жиыны
				Көлік	құрылыштар					
2013 жылғы 31 желтоқсанға	873.142	53.347.278	2.679.847	29.695.511	50.855.701	1.171.808	7.294.565	33.749.252	179.667.104	
2012 жылғы 31 желтоқсанға	788.943	55.640.022	3.326.214	30.012.936	51.250.631	1.171.845	8.195.633	21.832.311	172.218.535	

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

5 нысан

11. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Мын төнгө	Лицензиялар	Бағдарлама- лық жасақтама	Өзге де	Жиыны
2012 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	245.383	930.791	31.741	1.207.915
Түсімдер	6.798	201.780	4.363	212.941
Шығарылу	(2)	(9.651)	(471)	(10.124)
Әтелім	(65.253)	(324.096)	(1.917)	(391.266)
Шығарылу бойынша жинақталған тозу	2	8.889	441	9.332
Аяқталмаған құрылыштан аударылды (10-ескертпеле)	23.008	246.490	469	269.967
Аударыулар және аударылдар	—	3.824	(3.824)	—
2012 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	209.936	1.058.027	30.802	1.298.765
Түсімдер	3.805	140.701	—	144.506
Шығарылу	—	(102.971)	—	(102.971)
Әтелім	(70.036)	(332.221)	(2.388)	(404.645)
Шығарылу бойынша жинақталған тозу	—	102.971	—	102.971
Аяқталмаған құрылыштан аударылды (10-ескертпеле)	905	130.913	—	131.818
Аударыулар және аударылдар	1.820	(1.820)	—	—
2013 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	146.430	995.600	28.414	1.170.444
2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	397.647	4.155.437	76.048	4.629.132
Жинақталған әтелім	(251.217)	(3.159.837)	(47.634)	(3.458.688)
Тенгерімдік құны	146.430	995.600	28.414	1.170.444
2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	391.117	3.988.615	76.048	4.455.780
Жинақталған әтелім	(181.181)	(2.930.588)	(45.246)	(3.157.015)
Тенгерімдік құны	209.936	1.058.027	30.802	1.298.765

12. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

Еншілес ұйымдарга инвестициялар

2013 жылғы 11 желтоқсанда BCPL және BIHL компаниялары тобын өздеріне тиесілі BTL компаниясына косу арқылы оларды кайта құру аяқталды. Бұдан әрі BIHL BCPL-дің 50%-ын баскарған, тиесінше Компания BIHL еншілес касіпорны арқылы 100% BCPL тікелей және жанама иелік етті.

Мын төнгө	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
BTL	47.074.550	—
Минус: BTL инвестицияның құнсыздануы	(18.865.686)	—
	28.208.864	—
BIHL	—	39.061.750
Минус: BIHL инвестицияның құнсыздануы	—	(16.094.547)
	22.967.203	—
BCPL	—	8.012.800
Минус: BCPL инвестицияның құнсыздануы	—	(2.771.139)
	5.241.661	—
	28.208.864	28.208.864

**ЖЕКЕ КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

12. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)

Еншілес ұйымдарға инвестициялар (жалғасы)

Еншілес ұйымдарға құйылатын инвестициялардың құнысыздануы бойынша резервтің козгалысы мынадай түрде ұсынылады:

	2013 жыл	2012 жыл
Мың теңгемен		
1 қантарға	18.865.686	31.354.976
Бір жылға есептеу	-	280.212
Инвестицияның шығарылуына байланысты резервтің азаюы	-	(12.769.502)
31 желтоқсанға	18.865.686	18.865.686

2013 жыл ішінде Компания инвестициялардың құнысыздану белгілерін антармады.

Бірлескен бақылау кәсіпорындарға инвестициялар

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Мың теңге		
ККК	6.500.000	6.500.000
МұнайТас	904.945	904.945
	7.404.945	7.404.945

Алынган алғытолемдер және өзге де ұзақ мерзімді активтер

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
В тысячах тенге		
Негізгі құралдар мен құрылыш қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытолемдер	5.869.850	444.977
Өзге де	117.760	130.805
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(99.330)	(99.330)
	5.888.280	476.452

Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытолемдерге катысты күмәнді борыштар бойынша резервтің козгалысы мынадай түрде берілген:

	2013 жыл	2012 жыл
Мың теңге		
1 қантарға	99.330	-
Тиісті резервпен алғытолемдер қалпына келтірілген	-	99.330
31 желтоқсанға	99.330	99.330

Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытолемдер тенгемен көрсетіледі.

13. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Мың теңге		
Тауарлар мен қызметтер үшін үшінші тараптар алдындағы кредиторлық берешек	10.042.623	5.679.172
Тауарлар мен қызметтер үшін байланысты тараптар алдындағы кредиторлық берешек (29-ескертке)	646.301	596.783
Байланысты тараптар алдындағы өзге де кредиторлық берешек (29-ескертке)	1.950	569
Үшінші тараптар алдындағы өзге де кредиторлық берешек	249.065	269.141
	10.939.939	6.545.665

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаган курделі құрылышка катысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 7.711.017 мың теңге колеміндегі берешекті косатын.

**ЖЕКЕ КАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКІН НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

13. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

Сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Тенгемен	10.550.602	6.274.570
АҚШ долларымен	332.416	203.122
Ресей рублімен	48.590	58.192
Еуромен	6.414	-
Өзге де валютада	1.917	9.781
	10.939.939	6.545.665

14. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ РЕЗЕРВТЕР

Экология бойынша резерв

2013 жыл ішінде Компания басшылығы рұксатсыз кесекіру нәтижесінде мұнайдың төгілуімен байланысты коршаган ортаны ластаганы үшін төлем бойынша міндеттемеге 517 мың тенге сомасында (2012 жылға: 305.542 мың тенге) резерв есептеді. 2013 жыл ішінде 126.352 мың тенге сомаға (2012 жылғы: 186.332 мың тенге) резерв пайдаланылды. 2013 жылғы 31 желтоқсанға резерв калдығы 41.642 мың тенгені құрайды.

Өзге де резервтер

Өзге де қыска мерзімді резервтерде белгіленген төлемдері бар жәрдемакылар төлемі бойынша міндеттемелердің ағымдағы болігі ескеріледі, ол 2013 жылғы 31 желтоқсанға 322.000 мың тенгені құрайды (2012 жылғы 31 желтоқсанға: 238.000 мың тенге).

15. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы мен өзге де сыйақылар	7.221.317	2.682.879
	7.221.317	2.682.879

2013 жылғы желтоқсанда Компанияның Директорлар кенесі қызметкерлерге қыска мерзімді сыйакы беруге катысты жыл корытындылары бойынша сыйакы толеу жөнінде шешім кабылдады, ол әлеуметтік салық есебімен 4.424.784 мың тенгені құрады.

16. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (29-ескертпе)	10.706.153	10.426.287
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	6.325.647	5.527.676
Байланысты тараптарға көлік экспедиция қызметтері үшін берешек (29-ескертпе)	4.153.475	4.839.624
Үшінші тараптарға көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	3.281.041	3.190.974
Төлемге өзге де салықтар	1.096.412	877.961
Байланысты тараптардың алдында мұнай тасымалдау туралы тапсырыс шарты бойынша берешек (29-ескертпе)	651.706	-
Зейнетакы қоры алдындағы берешек	593.575	338.898
Байланысты тараптардан келешек кезеңдер кірістерінің ағымдағы болігі (29-ескертпе)	312.366	312.365
	27.120.375	25.513.785

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКІТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

17. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
<u>Мын тенге</u>		
МұнайТас пайдасына шығарылған қаржылық кепілдеме	-	199.654

18. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ РЕЗЕРВТЕР*Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеме*

Қызметкерлерге төлемдер қызметкерлерге өзге де ұзак мерзімді төлемдер ретінде қаралады. Осы төлемдерді алу күкігі негізінен қызметтің ең аз мерзімі аяқталуына тәуелді. Осы төлемдердің күтілетін құны белгіленген төлемдері бар жоспар үшін пайдаланылатынға ұқсас есепке алу әдістемесін пайдалана отырып қызмет мерзімі ішінде есептеледі. Компания болашак сыйақыны төлеуді камсыздандыруда ешкандай кор күрмаган.

2013 жылы Компанияның шартка, оның ішінде еңбек қызметі аяқталғанға байланысты сыйақы қолемін ұлттайтуға әкелген, сондай-ақ КР заңнамасымен белгіленген айлық есептік көрсеткішке байланысты еңбек қызметі аяқталғаннан кейін жәрдемақы қолемін бекіткен өзгерістер мен косымшалар енгізілді.

Белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу бойынша міндеттемелердегі өзгерістер, мынадай түрде берілген:

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
<u>Мын тенге</u>		
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу бойынша міндеттемелердің ағымдағы құны	6.800.263	6.135.892
Өткен жылдардың қызметтер құны	1.008.000	-
Ағымдағы жылдағы қызметтер құны	495.000	460.000
Таза пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	417.000	372.000
Актуарлық залалдар**	1.292.000	153.000
Төленген сыйақылар	(357.083)	(320.629)
Жылдың аяғына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу бойынша міндеттемелердің ағымдағы құны	9.655.180	6.800.263
Минус: белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу бойынша міндеттемелер ағымдағы құнының қысқа мерзімді белгі	(322.000)	(238.000)
Белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу бойынша міндеттемелер ағымдағы құнының ұзақ мерзімді белгі	9.333.180	6.562.263

** КЕХС (IAS) 19 өзгерістер енгізгеннің салдарынан (2013 жылғы 1 кантардан бастап колданылады) актуарлық залалдар өзге де жиынтық кіріс кұрамында көрсетілуге тиіс. Компания бұл талапты ретроспективті колданбаған себебі, осы өзгерістер Компанияның қаржылық есептілігіне манызды бір асер келтірмегендіктен.

Ағымдағы кезеңнің қаржылық жағдай және жиынтық кірісі туралы жеке есепте танылған сомалар, мынадай түрде берілген:

	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
<u>Мын тенге</u>		
Жылдың аяғына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу бойынша міндеттемелердің ағымдағы құны	9.655.180	6.800.263
Таза міндеттеме	9.655.180	6.800.263
Өткен жылдардағы шығындар	1.008.000	-
Ағымдағы жылдағы шығындар	495.000	460.000
Актуарлық залалдар	1.292.000	153.000
Таза пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	417.000	372.000
Ағымдағы кезеңде танылған шығыстар	3.212.000	985.000

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

18. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Кызметкерлерге сыйакы бойынша міндеттеме (жалғасы)

Ағымдағы жылдың және өткен жылдардың кызмет құны, таза пайыздық шығыстар тиесінше жалпы және әкімшілік шығыстар және қаржылық шығыстар, іске асыру өзіндік құны құрамында пайдалар мен шығыстарға кіргізілген (22, 23, 27-ескертпелер). ҚЕХС (IAS) 19 (2011 жылғы редакция) талаптары 2013 жылғы 1 кантарда күшіне енүіне байланысты 2013 жылы актуарлық залалдар өзге де живинтық кіріс құрамында танылған (2012 жылы өзге де операциялық шығыстар құрамында табыстар мен шығыстарда танылды (24-ескертпелер). Компания бұл шартты ретроспективті түрде колданбаған себебі, бұл өзгерістер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпеуіне байланысты.

2013 жылғы актуарлық залалдар сомасының ұлғаюы 4-ескертпеледе көрсетілген Компанияның шарттагы өзгерістермен, зейнеткерлер санының өсуімен және кейбір актуарлық долбарлардың өзгеруімен байланысты.

2012 және 2013 жылдардың 31 желтоқсанына кызметкерлерге төлемдер төлеу бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

	2013	2012
Дисконттау мөлшерлемесі	6,0%	6,0%
Құнсыздану мөлшерлемесі	5,6%	4,0%
Ұзақ мерзімді жылдық төлемдердің болашақта ұлғаюы	5,5%	5,0%
Болашақта жалақының өсуі	6,0%	6,0%
Өлім-жітім пайзызы	12,0%	12,0%

2012 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсанға енбек кызметінің аяқталуынан кейін кызметкерлерге сыйакы бойынша міндеттеменің орташа ұзактығы 16 жылды құрады.

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды долбарларға сезінушілікті талдау келесідей берілген:

Мың тенге	Төмендеуі	Өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	778.000	(693.000)
Құнсыздану мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	(720.000)	803.000
<i>оның ішінде:</i>		
Болашақта жалақының өсуі	-0,5%	+0,5%
	(79.200)	88.330
Ұзақ мерзімді төлемдердің өсуі	-0,5%	+0,5%
	(640.800)	714.670
<i>Өмірдің ұзактығы</i>	<i>-1 год</i>	<i>+1 год</i>
	(395.000)	400.000

Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық күбыр туралы» Казакстан Республикасының Заңына сәйкес Компанияның пайдалану мерзімі аяқталған соң магистральдық күбырды (мұнай құбырын) жою бойынша және кейін коршаған ортаны, оның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша іс-шаралар жүргізуге зандық міндеттемесі бар. Осыған байланысты 2012 жылдың ішінде Компания басшылығы активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге 15.084.384 мың тенге көлемінде резерв санады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

18. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Тағы да активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында калдықтарды орналастыру полигондарын жоюда резерв көрсетілген. Резерв 2013 жылы Қазакстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылған, ол бойынша калдықтарды орналастыру полигон иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін коршаган ортага әсерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою көрінісінде. Полигондарды жою резерві болашактағы шығындардың дисконталған құнының сомасына құрастырылған, ол полигонның жойылу күніне калған кезенге байланысты 189.265 мың тенге сомасына есептелген. Дисконттау мөлшерлемесі ретінде Қазакстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша категріз мөлшерлеме колданылды.

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
1 қаңтарға сальдо	15.531.037	—
Бір жылға есептегу	189.265	15.084.384
Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер дисконтының өтелімі (27-ескертпе)	957.236	446.653
31 желтоқсанға сальдо	16.677.538	15.531.037

19. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістер	260.305	572.670
	260.305	572.670

20. МЕНШИКТІ КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

2012 жылдың 26 маусымында Компания жарияланған акциялардың көлемін ұлгайтты (2012 жылдың 26 мамырдағы № A2995 құнды қағаздарды шығарудың мемлекеттік тіркеуі туралы күділік), 1:10 үйлесімділікте бөлшектелу нәтижесінде жарияланған акциялардың саны 34.617.204 акциядан 346.172.040 акцияга дейін ости, бірақ жарғылық капиталдың көлемі өзгерmedі (34.617.204 мың тенге). Бұдан басқа, Компания жарияланған акциялардың санын 38.463.560 данага көбейтті. Жарияланған акциялар санының бөлшектенуі мен ұлғаюы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында Қазақстандық Кор Биржасына Компанияның акцияларын орналастырумен байланысты болды.

2012 жылдың 25 желтоқсанында ҚҚБ «ҚазТрансОйл» АҚ акцияларын сату басталды. Нәтижесінде, бір жай акциясының бағасы 725 тенgedен тұратын 38.463.559 акция 27.886.080 мың тенге сомасына сатылды. 2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсандарғы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы 384.635.600 жай акциядан тұрды (2011 жылдың 31 желтоқсаны: 34.617.204 жай акциялар), олар жарияланды, шығарылды және 62.503.284 мың тенге сомасына толық толенді, тек бір акциядан басқа, ол жарияланды, бірақ шығарылмады және толенбеді.

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсандарғы жағдай бойынша жарғылық капитал, кенес беру кызметінің бағасын қоспағанда, акциялар шығаруына байланысты Компаниямен, 565.717 мың тенге көлемінде (оның ішінен 2012 жылдың 31 желтоқсандарғы жағдай бойынша 289.774 мың тенге толенді) және 61.937.567 мың тенгеннің құрайды.

Акционерге төлем

Дивидендер

2013 жылдың ішінде Компания 2012 жылдың корытындысы бойынша жалпы сомасы 28.847.670 мың тенге көлемінде (2012: 2011 жылдың корытындысы бойынша 60.002.000 мың тенге) дивиденттерді төледі. Дивиденттердің сомасы бір жай акцияға 75 тенгеннің құрады, жалпы акция көлемі 384.635.599 дана (2012: жалпы акция көлемі 346.172.040 данадан шыкканда 173,33 тенге).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

20. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)

Активтердің қайта бағалаудан резерв

Активтердің қайта бағалаудан резерв негізгі құралдардың қайта бағалауда негізінде құрылды, ол Компанияның Есептік саясатына сәйкес әр 3 жылда тәуелсіз бағалаушылармен жүзеге асырылады (тек 30 қыркүйектегі жағдай бойынша жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды шегергенде). 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтердің қайта бағалауда жөніндегі резерві 21.777.536 мың тенге көлемінде өзгерген себебі, 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша негізгі құралдардың қайта бағалауга (осының алдындағы қайта бағалауда 2010 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша жүргізілген болатын) 33.189.449 мың тенге көлемінде және қайта бағаланған негізгі құралдар өтелімін аударуға байланысты 11.416.913 мың тенге (2012: 8.796.569 мың тенге) сомаға өзгеруіне байланысты.

Капиталдың өзге де резервтері

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталдың өзге де резервтері 1.016.431 мың тенгені (2012 жылғы 31 желтоқсан: 17.169 мың тенге) құрады. Осы резервтің өзгерісі 1.292.000 мың тенге мөлшерінде белгіленген толемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық залалдарды танумен негізделген, оның салық әсері 258.400 мың тенгені құрайды.

21. ТҮСІМ

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	153.861.014	110.260.550
Құбырыларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	6.816.579	5.968.264
Су тасымалдау	6.573.345	6.431.874
Көлік экспедиция қызметтері	702.192	729.938
Мұнайды сақтау жөніндегі қызметтер	174.555	235.996
Өзге де	87.216	305.220
	168.214.901	123.931.842

Кірістердің ұлғаюы жоғарыда айтылған ішкі және экспорттық нарыктарға мұнай котару тарифтерінің өсуіне байланысты (*I-експертте*). 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 ай үшін ен екі үлкен жүк жіберушілерден түсken түсім 41.333.606 мың тенгені және тиісінше 18.434.349 мың тенгені құрады (2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 ай үшін ен екі үлкен жүк жіберушілерден түсken түсім 36.137.646 мың тенгені және тиісінше 8.215.120 мың тенгені құрады).

22. САТУДЫҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Қызметшілерге шығындар	33.715.288	26.634.249
Тозу және өтелім	27.673.653	25.665.386
Электр энергиясы	5.942.186	5.185.683
Отын және материалдар	5.068.018	5.047.579
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	4.698.958	4.932.061
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	4.563.520	4.000.800
Күзет қызметтері	3.212.395	3.373.531
Газга арналған шығындар	2.211.319	2.206.043
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар	1.406.914	431.867
Әуеден күзету қызметтері	1.296.160	1.931.505
Іссапар шығыстары	814.368	699.257
Қоршаған ортани қорғау	612.422	888.008
Қызметкерлерді оқыту	466.405	528.243
Құбырыларды диагностикалау	389.203	194.260
Сақтандыру	379.002	413.012
Байланыс қызметтері	240.062	202.510
Өзге де	1.714.455	1.377.988
	94.404.328	83.711.982

Ондірістік қызметшілерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы негізінен 2013 жылдың корытындысы бойынша сыйақыны есептеумен байланысты.

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

23. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Қызыметшілерге шығындар	5.651.107	4.392.814
Тозу және өтелім	589.997	519.438
Кенсеге қызмет көрсету	337.154	312.020
Кенесшілік қызметтер	305.380	620.864
Өлеуметтік сала бойынша шығыстар	204.421	224.225
ҚҚС және есепке алынбайтын ҚҚС бойынша шығыстар	194.727	301.240
Салықтар, корпоративтік табыс салығы мен ҚҚС қоспағанда	193.424	307.484
Қауіпсіздікті қамтамасыз ету	190.043	199.125
Іссапар шығыстары	179.102	152.786
Материалдар мен отын	175.758	128.215
Ағымдағы жәндеу жұмыстарына шыққан шығыстар	171.310	149.722
Қайырымдылық бойынша шығындар	126.474	1.037.390
Оқыту	109.919	123.901
Банк қызметтері	105.028	91.816
Байланыс қызметі	98.309	106.952
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар	96.086	28.133
Ақпараттық қамтамасыз ету	71.653	77.118
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу	56.405	94.064
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	35.732	28.521
Жарнама бойынша шығыстар	35.583	186.903
Сақтандыру	14.673	22.920
Келік шығыстары	-	1.543
Тозған және өтімсіз тауар-материалдық қорлар бойынша резервті есептеу/(қайтару)	2.520	(4.175)
Өзге де	245.881	220.446
	9.190.686	9.323.465

Әкімшілік қызыметшілерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы негізінен 2013 жылдың қорытындысы бойынша сыйақыны есептеумен байланысты.

2012 жылы Компания «Павлодар – біздің ортак үйіміз» қоғамдық бірлестікке 1.000.000 мың тенге көлемінде Павлодар к. көп атқарымдық спорт кешенінің салуына қайырымдылық көмек көрсетті.

24. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Негізгі құралдардың құнсыздануы	10.664.313	766.227
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығаруынан болған шығындар	148.897	51.950
Тауар-материалдық қорларды өткізуден болған шығындар	2.594	-
Еншілес үйімдарға салынған инвестициялардың құнсыздануы	-	280.212
Актуарлық шығыстар (18-ескертпе)	-	153.000
Өзге де шығындар	136.538	131.454
	10.952.342	1.382.843

25. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Айыппұлдар мен есімақылардан болатын кіріс	6.676.662	926.559
Байланысты тараптардың келешек кезеңдегі кірістерінің өтелімі (29-ескертпе)	312.366	312.365
Өзге де ұзак мерзімді активтердің шығуынан түскен кіріс	257.696	161.466
Байланысты тарап пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің есептен шыгару (29-ескертпе)	177.743	-
Байланысты тарап пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі (29-ескертпе)	26.463	138.570
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен болатын кіріс	23.549	3.777
Өзге де кірістер	388.710	238.115
	7.863.189	1.780.852

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

25. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР (жалғасы)

Айыппұлдар мен өсімакылардан болатын кірістер негізінен «жөнелт немесе төле» талаптарына мұнай тасымалдау бойынша қызметтер корсету шарттарына сай мұнайдын мәлімделген және жеткізілмеген қолемдеріне сомаларымен берілген. 2013 жылы айыппұлдардан түскен кірістер Кашаған кен орнында мұнайды коммерциялық өндіру мерзімінің ауыстыруымен байланысты.

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Банктердегі салымдар бойынша пайыздық кіріс	3.947.430	1.783.562
Дивидендтік кіріс	908.906	432.336
Қызметкерлер мен байланысты тараптарға беретін қарызы: дисконтың өтелуі	23.672	84.827
Байланысты тараптардан болатын өзге де қаржы кірістері (29-ескертпе)	-	9.364
	4.880.008	2.310.089

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша міндеттемелер дисконт өтелімі (18-ескертпе)	957.236	446.653
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығындар (18-ескертпе)	417.000	372.000
Байланысты тараптар бойынша өзге де пайыздық шығындар (29-ескертпе)	-	7.364
	1.374.236	826.017

28. ТАБЫС САЛЫГЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдары үшін табыс салығы бойынша шығыстарға кіреді:

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Ағымдағы салық табысы бойынша шығыстар	18.871.869	8.001.633
Мерзімі үзартылған табыс салығы бойынша экономия	(5.808.050)	(739.388)
Табыс салығы	13.063.819	7.262.245

2013 және 2012 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне кобейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырып тексеру:

Мың тенге	2013 жыл	2012 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	65.080.366	32.597.196
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салағы бойынша шығыстар	13.016.073	6.519.439
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Инвестициялар бойынша дивидендтер түрінде салық салынбайтын кіріс	(129.554)	-
Инвестицияның құнсыздануы бойынша резервті қайтару	-	(57.408)
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	177.300	800.214
Жиынтық кіріс туралы есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	13.063.819	7.262.245

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

28. ТАБЫС САЛЫҚЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Каржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне жеке каржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негізделеме аралығындағы уақытша айырмаларға колданылатын замен белгіленген салық мөлшерлемесін колдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанга келесіні камтиды:

Мын тенге	2013 ж. 31 желтоқсан	Пайда мен запас есебіне жатқызу		Өзге де жыныстық кіріске жатқызу		Пайда мен запас есебіне жатқызу		Өзге де жыныстық кіріске жатқызу	
		2012 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 1 қантар	2012 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 1 қантар	2012 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 1 қантар	2012 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 1 қантар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер									
Қызыметкерлерге беретін сыйакылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	3.021.987	1.197.618	258.400	1.565.969	152.212	-	-	1.413.757	
Байланыс тараптардың пайдаласына болатын қаржы кеңілдірі	-	(39.931)	-	39.931	(27.853)	-	-	67.784	
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	146.970	113.222	-	33.748	17.904	-	-	15.844	
Ескірген және өтімсіз тауар- материалдық корына резерв	6.816	(2.468)	-	9.284	(856)	-	-	10.140	
Төлемге салық	253.890	253.890	-	-	(50.997)	-	-	50.997	
Экология бойынша резервтер және өзге де резервтер	50.868	15.010	-	35.858	35.858	-	-	-	
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндөу бойынша міндеттемелерге резерв	3.292.968	186.761	-	3.106.207	3.106.207	-	-	-	
Байланыс тараптарына қаржылық көмек беру және қызыметкерлерге қарыз беру	5.083	(5.136)	-	10.219	4.567	-	-	5.652	
Бағылаудағы шетел кәсіпорындарының кірісі	1.796.407	582.207	-	1.214.200	104.082	-	-	1.110.118	
Байланысты тараптардың келешек кезеңдері кірістері	114.534	(62.473)	-	177.007	(62.473)	-	-	239.480	
Инвестицияның құнсыздануы	3.773.137	-	-	3.773.137	(2.497.858)	-	-	6.270.995	
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша танылмаған актив	(3.773.137)	-	-	(3.773.137)	2.497.858	-	-	(6.270.995)	
	8.689.523	2.238.700	258.400	6.192.423	3.278.651	-	-	2.913.772	
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер									
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестиция	(176.032)	-	-	(176.032)	-	-	-	(176.032)	
Төлемге салық	-	33.759	-	(33.759)	(33.759)	-	-	-	
Негізгі құралдар	(47.245.557)	3.535.591	(8.297.362)	(42.483.786)	(2.505.504)	(4.792.496)	(35.185.786)		
	(47.421.589)	3.569.350	(8.297.362)	(42.693.577)	(2.539.263)	(4.792.496)	(35.361.818)		
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер, нетто	(38.732.066)	5.808.050	(8.038.962)	(36.501.154)	739.388	(4.792.496)	(32.448.046)		

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алуға өтелімнің түрлі мөлшерлемелерінің, негізгі құралдардың кайта бағалануы мен құнсыздануынан болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуда салық және бухгалтерлік базасы арасындағы айырманы құрайды.

Болашакта салық салу кірістің болу мүмкіндігі бар дәрежедеғана және оған карасты колданылатын мерзімі ұзартылған салық активі құтталады. Мерзімі ұзартылған салық активтерінің азауы мүмкін, егер олармен байланысты салық женілдіктері жүзеге асырылса деген мүмкіндік болмаса.

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптын бір жағы екінші жакты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім кабылдаған кезде екінші жакка елауір асер етсе, 24 КЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуга» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Эр байланысты тараппен болуы мүмкін катынасты бағалаған кезде тек зандығынағана емес, қарым-катынастың еткізбек-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында көлісілген, байланысты және кейір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапка колданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2013 және 2012 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2013 және 2012 жылдарына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан саудалық және басқа да дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі		
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі	806.094	471.451
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі	590.681	553.811
«Самұрық-Казына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі	993	188
Байланысты тараптардың ағымдағы сауда дебиторлық берешегінің жыны	1.397.768	1.025.450
КМГ мен «Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	35.828	198.917
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жыны	1.433.596	1.224.367

Байланысты тараптарға берілген алдын алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер		
КМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер	176.380	219.298
«Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер	80.785	2.612
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жыны	257.165	221.910

Байланысты тараптарға катысты өзге де ағымдағы активтер мынадай берілген:

Мың теңге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алуға дивиденттер		
Еншілес үйімдардан алуға дивиденттер	261.137	-
Байланысты тараптардан алуға дивиденттер жыны	261.137	-

Байланысты тараптар пайдасына шығарылған қаржылық кепілдеме мынадай берілген:

Мың теңге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар пайдасына шығарылған қаржылық кепілдеме		
МұнайТас пайдасына шығарылған қаржылық кепілдеме	-	199.654
Байланысты тараптар пайдасына шығарылған қаржылық кепілдеменің жыны	-	199.654

64

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдер кірістерінің ұзак мерзімді бөлігі мынадай берілген:

Мың теңгемен	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің ұзак мерзімді бөлігі		
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің ұзак мерзімді бөлігі	260.305	572.670
Байланыс тараптарынан болған алдағы кезеңдегі кірістердің ұзак мерзімді бөлігінің жиыны	260.305	572.670

Байланысты тараптар алдында саудалық және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек	628.280	567.859
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек	18.021	28.924
	646.301	596.783
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек	1.950	569
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны	648.251	597.352

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың теңге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер	8.764.571	9.143.441
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер	1.941.567	1.282.846
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер	15	-
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	10.706.153	10.426.287

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың теңге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек	4.153.475	4.839.624
	4.153.475	4.839.624
Байланысты тараптар алдында тапсырыс шарттар бойынша берешек		
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар алдында мұнай тасымалдаудың тапсырыс шарты бойынша берешек	651.706	-
	651.706	-
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар	5.516	17.577
	5.516	17.577
Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі	312.366	312.365
	312.366	312.365
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны	5.123.063	5.169.566

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Компанияның байланыс тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері мынадай берілген:

Мын тенге	2013 жыл	2012 жыл
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетелген қызметтерден түскен кіріс	94.144.599	68.311.157
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардға көрсетелген қызметтерден түскен кіріс	10.878.953	7.505.538
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен кіріс	5.742.000	4.937.616
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен кіріс	315.896	209.442
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен кіріс	103	-
Еншілес ұйымдардан түскен кіріс	-	9.364
Бірлескен кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен кіріс	-	4.209
Еншілес ұйымды сатудан түскен кіріс	-	11.647.889
	111.081.551	92.625.215
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтер сатып алу	7.963.210	7.185.311
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы компанияларынан қызметтер сатып алу	1.191.689	932.503
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар мен қорларды сатып алу	157.627	12.837
Еншілес ұйымнан қызметтер сатып алу	-	403.261
	9.312.526	8.533.912
Мын тенге		
Байланысты тараптардан өзге де кірістер		
Бірлескен бақылау кәсіпорындарына шығарылған қаржы кепілдемелерін мойындауды тоқтату	177.743	-
Байланысты тараптардың келешек кезеңдері кірістерінің өтелімі	312.366	312.365
Байланысты тарап пайдасына шығарылған қаржы кепілдігінің өтелімі	26.463	138.570
	516.572	450.935
Мын тенге		
Байланысты тараптардан түскен дивидендтік кіріс		
Еншілес ұйымдардан түскен дивидендтік кіріс	261.137	432.336
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан түскен дивидендтік кіріс	453.584	-
	714.721	432.336
Байланысты тараптардан болған қаржылық кірістер		
Байланысты тараптардың қарыздарын дисконттау бойынша кірістер	-	65.199
Байланысты тараптардан өзге де қаржылық кірістер	-	9.364
	-	74.563
Байланысты тараптардан болған қаржылық шығыстар		
Байланысты тараптардың қарыздарын дисконттау бойынша шығыстар	-	7.364
	-	7.364

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

29. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Негізгі баскарушы қызметкерлердің мүшелеріне сыйакы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы	121.691	137.033
Қысқа мерзімді сыйакы	16.925	24.113
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	183.989	82.175
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақылар	1.301	395
	323.906	243.716
Адам саны	7	7

30. ҰКТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда колданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа колданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте катан.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, кайта қаржыланырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді камтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, казіргі уақытка дейін шығыска жатқызатын және 2012 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2013 жылдың 31 желтоқсандағы колданыстағы заңнамага түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша Компанияның ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті бага белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті бага белгілеу бойынша бақылау кең масштабта тараптан және халықаралық бизнеске тұра немесе жанама көтеген операцияларына колданылады, бұл ретте операция көтүсушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті бага белгілеу бойынша заңнама операцияларға колданылатын салықтар, «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті бага белгілеу туралы жана заң 2009 жылғы 1 кантарда құшіне енген. Жана заң толық емес және заңын кейбір ережелеріне байланысты жағдай бар. Оның үстінен, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егежей-текжеj жетекшілік ету нормалары жок. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне колданылатын трансфертті бага белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті бага белгілеу туралы заңнамасымен байланысты екіштылдықтың болуы салық органдарының Компанияның ұстанымынан болек ұстанымды қабылдаудына әкелу қауіптілігі бар, ол деген 2013 жылдың 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соктырады.

Басшылық 2013 жылдың 31 желтоқсандағы колданыстағы заңнамага түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Компания ұстанымы күпталады деген ықтимал бар.

Коршаған ортандық коргау бойынша міндеттемелер

Қазақстандық коршаған ортандық коргау бойынша заңнама даму үрдісі үстінде, соңынан үнемі өзгерістерге шалдығады. Бар ережелердің, азamatтық талаптардың даіме-даел түсіндіруі немесе заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер толық бағаланбайды. Ағымдағы заңнамага сәйкес, басшылық Компанияның қаржы жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс ететін мүмкін алде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді. тек осы қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда (4, 10, 18-ескерттелер).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. ҰКТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сактандыру мәселелері

Казакстан Республикасында сактандыру саласы даму сатысында, сондыктан әлемнің басқа өнірлерінде тараптан сактандырудың көптеген нысандары бізде алі кол жетімді емес. Компания мүлікті сактандыру, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апарттан мүлікке немесе коршаған ортага залал келтірілгені үшін жауапкершілік артады.

Ковенанттар

Kepілдер

2012 жылдың 31 желтоқсанына Компания (бұдан әрі «Кепілгер») ҚЖДЕБ несиелік шарт аясында МұнайТас міндеттемелеріне ҚЖДЕБ алдында кепілгер болды. Компания мен ҚЖДЕБ арасында жасалған кепілдік шарттына сәйкес Компания шарттың келесі ережелерін сақтау тиіс:

- Отімділік коэффициенті 1:1 кем емес;
- Пайыздар мен табыс салығын алып тастағанға дейін пайда арасалмағы пайыздарға 2:1 кем емес; және
- Капиталға деген карыздың арасалмағы 2:1 жоғары емес;
- Кепілгер, реттеуіш органдың макұлданбағанша, өз еркімен әрекет жасайтын тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерден өзгеше негізінде жүзеге асатын ешқандай мәмілелерге кірмеуге тиіс;
- Кепілгер активтердің жалпы көлемінен 30% жоғары мөлшерде өз активтерін сатпайды, жалға бермейді не кайта құрмайды немесе біріктіру мен кайта құруды жүргізбейді.

2012 жылдың 31 желтоқсанына Компания шарттың осы ережелерін сактап келген.

2013 жылғы наурызда МұнайТас осы кредиттік келісім бойынша ЕБРР алдындағы барлық міндеттемесін мерзімінен бұрын өтеді және Компанияның шарт бойынша міндеттемелері, кепілдіктері доғарылды.

Шарттық міндеттемелер

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдар мен құрылымының қызметін сомасы 33.069.599 мың тенгеге (2012: 4.048.416 мың тенге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған. 2013 жылдың 31 желтоқсанына қосымша ретінде Компания тауар-материалдық корды (материалдар мен қосалқы бөлшектер) және өзге де қызметтерді сомасы 3.356.776 мың тенгеге (2012: 1.439.293 мың тенге) алуға міндеттелді.

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі каржылық міндеттемелер құрамына банк карыздары мен саудалық және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Қорсетілген каржы құралдары ен басты Компанияның шаруашылық қызметін қаржыландыруға колданылады. Компанияның шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болған Компанияда саудалық дебиторлық берешек, акша мен акша баламасы бар.

Компания нарық тәуекеліне бейім, ол пайыздық мөлшерлемемен байланысты тәуекелден, несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және отімділік тәуекелден тұрады.

Компания басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін кабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекел

Компания пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелге бейім емес, себебі 2013 және 2012 жылдары құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар карыздары болған жок.

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Несиелік тәуекел

Компания мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге кабілетті тараптармен жасайды. Компания саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына карай саудаalyқ операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, несиелік тексеру расімінен өтуге тиісті. Сондай-ак, Компанияға берешекті кайтарма тәуекелін төмendetуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздікіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің тенгерім құны болады. Компанияда несиелік тәуекелдің манызды шоғырлануы жок.

Компания салымдарды казакстандық банктеге орналастырады (5 және 6-ескерттелер). Компания басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктегін мөрзімді қарастырады. Компания басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дагдарынан пен одан кейін болған жергілікті банктегін несиелік рейтинглерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелділігінің себебі деп саналмайды. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздандынуға кор керек емес.

Келесі кестеде «Moody's» пен «Fitch Ratings» және «Standard&Poor's» агентіктерінің несие рейтингін колдана отыра есепті қүнге банк салымдары мен банктің ағымдағы шоттарында акша қаражаттары бойынша сомалар көрсетіледі:

Банктер	Орналасқан жері	Рейтинг		2013 жыл	2012 жыл
		2013 жыл	2012 жыл		
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	B2/ Тұрақты	Ba2/ Келенсіз	44.793.592	28.543.632
«Халық Банк» АҚ	Қазақстан	Ba2/ Тұрақты	Ba2/Тұрақты	34.724.128	34.658.991
«Сбербанк России» АҚ	Қазақстан	Ba2/ Тұрақты	Ba2/ Тұрақты	10.424.707	4.690
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B/ Жағымды	B/ Тұрақты	10.040.000	7.005.347
«ЦентрКредит Банк» АҚ	Қазақстан	B2/ Тұрақты	-	5.103.161	-
«Каспи банк» АҚ	Қазақстан	B1/ Тұрақты	-	2.000.000	-
«Банк Kassa Nova» АҚ	Қазақстан	B/ Тұрақты	B/ Тұрақты	1.000.000	1.000.542
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	-	-	490	922
«АТФ Банк» АҚ	Қазақстан	B-/ Тұрақты	B1/ Тұрақты	62	7
«RBS Банк» АҚ	Қазақстан	A3/ Келенсіз	A3/ Келенсіз	41	350
«Сити Банк» АҚ	Қазақстан	A2/ Тұрақты	A3/ Келенсіз	4	269
«HSBC Банк Қазақстан» АҚ ЕБ	Қазақстан	-	-	3	6
				108.086.188	71.214.756

Отімділік тәуекел

Ағымдағы отімділікті жоспарлау құралын колдана отыра, Компания акша қаражаттардың тапшылық тәуекелдігіне бакылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мөрзімі (мысалы, дебиторлық берешек, баска да қаржы активтері), сондай-ак операциялық қызметтөн болатын болжамды акша ағымдары талданады.

Келесі кестеде 2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мөрзіміне карай шарттық дисконтталмаган төлемдер туралы акпарат берілген.

**ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**

№ 5 нысан

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Отімділік тәуекел (жалғасы)

Мың тенге	Сұраныс бойынша	1 жылдан 2 жылға дейін		2 жылдан 5 жылға дейін		>5 жыл	Жиыны
		<1 жыл	2 жылға дейін	5 жылға дейін			
2013 жылдың 31 желтоқсанына							
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	- 10.580.366	84.725	274.848	-	10.939.939		
Өзге де міндеттемелер	- 2.776.786	-	-	-	2.776.786		
	- 13.357.152	84.725	274.848		- 13.716.725		
2012 жылдың 31 желтоқсанына							
Сауда және өзге де кредиторлық Аберешектер	- 6.274.453	92.453	178.759	-	6.545.665		
Өзге де міндеттемелер	- 2.682.879	-	-	-	2.682.879		
	- 8.957.332	92.453	178.759		- 9.228.544		

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке үшіншілік, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың тенге	АҚШ доллары	Ресей рублі	Өзге де валуталар		Жиыны
			Euro	валуталар	
2013 жылдың 31 желтоқсанына					
Активтер	292.065	14.593	-	-	306.658
Міндеттемелер	332.416	100.888	6.414	5.955	445.673
2012 жылдың 31 желтоқсанына					
Активтер	948	10.086	-	-	11.034
Міндеттемелер	203.122	77.546	8.068	3.006	291.742

Компанияның операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін Компанияда ресми құралдар жок.

Компания пайдасының сезімталдығын салық салмау алдында (активтер мен міндеттемелердің аділ құнының озгеруіне байланысты), егер өзге параметрлер түркіткы болса, АҚШ долларына катысты айырбас багамының озгеруіне карай талдау келесі кестеде берілген. Компания капиталына әсер етпейді.

Мың тенге		Валюта айырбас багамының үлғауы/төмендеуі		Салық салуға дейін пайдалаға әсері
		+30,00%	(12.105)	
2013 жыл		+10,00%	(4.035)	
АҚШ доллары				
2013 жыл		+20,00%	(17.259)	
Ресей рублі		-20,00%	17.259	
2012 жыл				
АҚШ доллары		+1,57%	(3.174)	
		-1,57%	3.174	
2012 жыл				
Ресей рублі		+10,74%	(7.245)	
		-10,74%	7.245	

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ НЫСАНДАРЫНА ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Капиталды басқаруга байланысты Компанияның негізгі мақсаты тұракты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Компания қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту.

Компания капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Компания капитал құрылымын сактау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

Компания капитал бакылауын қарыз коэффициентімен жүзеге асырады, ол таза берешекті капитал және таза берешек сомасына бөлу арқылы есептеледі. Таза берешекке акша каражаты және олардың баламаларын алып тастағанда пайыздық несиeler мен карыздар, саудалық және өзге де несиелік берешектер кіреді.

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанында Компанияда үлкен берешек сомасы болған жок. Компанияда есепті қүнге берешектен асатын акша каражатының едәуір сомасы бар.

Қаржылық құралдарының әділ құны

Акша каражатының, банктегі салымдардың, саудалық және өзге де дебиторлық берешектің, байланысты тарантарға карыздың, саудалық және өзге де кредиторлық берешектің, өзге де қаржылық міндеттемелердің тенгерімдік құны қаржылық құралдар дерегінің қыска мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.

32. ЕСЕПТІ КЕЗЕҢНЕҢ КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2014 жылғы 1 кантардан бастап ТМРА-ның 2013 жылғы 21 қарашадағы Компанияның ішкі және экспорт нарықтарына мұнай айдауға арналған тарифтерін арттыру туралы бұйрығы күшіне енеді: 1 тонна мұнайды 1.000 км-ге ішкі нарықка тасымалдауға арналған тариф 1.954,5 тенgeden 2.931,8 тенгеге дейін артты (арту 50%-ға); 1 тонна мұнайды 1.000 км-ге экспортқа айдауға арналған тариф 4.732,6 тенгеден 4.850,6 тенгеге дейін артты (арту 2,5%-ға).

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2014 жылғы 11 актаппдан бастап тенгенің АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты айырбас бағамын бүрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тарту, валюталық басқыншылық қолемін азайту және тенгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қыскарту туралы шешім кабылдады. Құисыздануға дейін және кейін айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 155,56 тенгені және 184,5 тенгені құрады. 2014 жылғы 25 актапдандағы жағдай бойынша доллардың айырбас бағами 1 АҚШ доллары үшін 184,51 тенгені құрады.